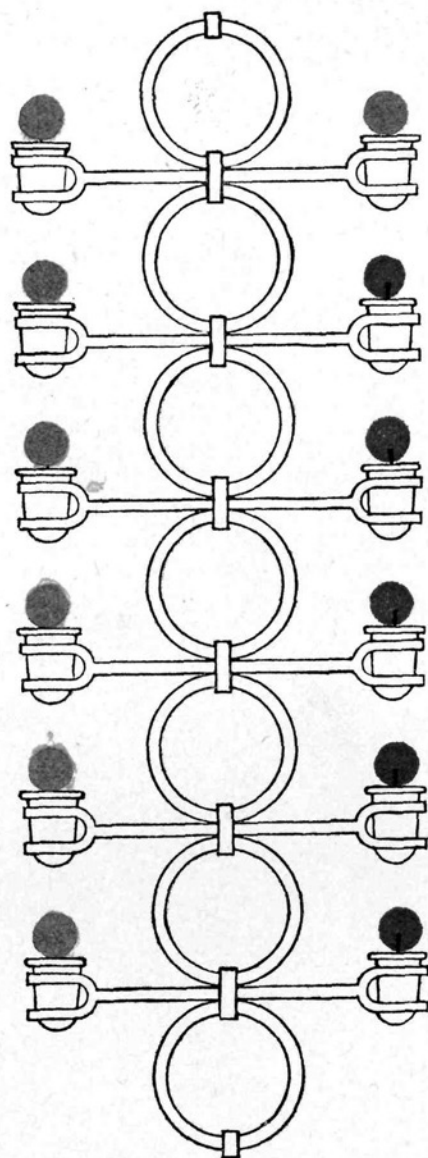

19 7 37
ŽENSKI LIST

V I G R E D

»VIGRED«, ženski list z Modno in Krojno ter Vzorčno prilogo. — Izhaja vsak mesec. — Naročnina znaša Din 25.—, z mesečno prilogo Din 50.—. Če se naroči 20 izvodov (brez priloge) pod enim naslovom, le Din 20.—. Za inozemstvo Din 32.—, s prilogo Din 64.—.

Izdaja konzorcij »Vigredi« (Vida Masič) v Ljubljani, Masarykova c. 12. Uredništvo (odgovorna urednica Zora Poženel) in upravišništvo Masarykova cesta 12, Vzajemna tiskarovalnica. Telef. št. 3519. Tiska Misijonska tiskarna v Grobljah. Za tiskarno odgovarja Jožef Godina C. M.

Sklep uredništva 10. dan prejšnjega meseca. Rokopisov uredništvo ne vrača, nenaročenih prispevkov ne honorira.

Rokopisi in vsi dopisi, ki se tičejo vsebine lista, naj se naslove na uredništvo, vsi dopisi glede priloge na upravo. Naročila, reklamacije in naročnino sprejema uprava »Vigredi«. Uredništvo in uprava: Masarykova c., 12.

V S E B I N A :

Idejni in naravni prepoved. — V jasni noči (P. Evstahij). — Mati (Foerster). — Človek (A. Galetova). — Kje? (A. Salmič). — Domotožje — (M. G.) — Sestra Dragica († Tilka Lamprecht). — M. Eleonora (J. Pajman). — Zdravnice v starem Rimu (E. Deisinger). — Novi napev (A. Galetova). — Naša žena in tujski promet (Bara L.) — O pravični družinski plači (R. Smersu). — Dekliška KA. — Po ženskem svetu. — Iz naših krogov. — Žena v domu. — Dobre knjige.

»DEKLIŠKI ODER«

V založništvu Vigredi je petero zvezkov Dekliškega odra, ki vsebujejo nastopne igre z ženskimi vlogami:

II. zvezek:

PASTORKA. Drama v petih dejanjih.

SESTRI. Božična slika v enem dejanju.

ŽIVELA TELOVADBA! Veseloigra v enem dejanju. Cena din 12.—.

III. zvezek je posvečen materinske-mu dnevu in vsebuje 19 deklamacij za materinski dan in kratke prizorčke:

POTRPETI JE TREBA Z OTROKI
PISMO

MATERIN ZAKLAD

MOČNA MATI

MATERINSKA LJUBEZEN

Cena din 10.—.

IV. zvezek: vsebuje 5 daljših in krajših iger namreč:

ZA SREČO. Igra v treh dejanjih.

ANGELA. Božična igra v petih slikah.

URE NA RAZPOTJU. Prizor za Silvestrov večer.

PAMET JO JE SREČALA. Burka v treh dejanjih.

KAKOR VIDITE... Veseloigra v štirih slikah. Cena din 16.—.

V. zvezek:

SV. ELIZABETA. Igra v petih dejanjih. Cena din 7.—.

VI. zvezek vsebuje tri igrice:

ZADOVOLJNOST OSREČUJE. Božična igra v enem dejanju.

GOBAVKA. Misijonska igra.

PRED JASLICAMI. Božična igra v dveh dejanjih. Cena din 7.—.

VIGRED

ŽENSKI LIST

XV 7

V LJUBLJANI, 1. JULIJA 1937

A. K.:

Idejni in нравni prerod

Ena največjih in najtežjih nalog sedanjega časa je, kako vzbuditi sedanji družbi smisel za splošno blaginjo, vzgojiti družbi dobrih нравnih, izvedenih, v onostranski svet usmerjenih ljudi.

Treba pa je tudi vztrajnega dela in izredno mero požrtvovalnosti. To pa bodo zmogli samo v Boga usmerjeni ljudje, ki jim je končni cilj Bog in večna sreča.

Naš življenjski cilj naj bo: Služiti Bogu in zavoljo Boga svetu, hoteč k Bogu pripeljati Boga odtujeni svet, iskati z vsemi silami Boga, ter mu zvesto služiti in skušati vse usmeriti v Boga.

Kdor ni v onostranstvo usmerjen, ne bo nikdar uporabil vseh svojih sil za splošno blaginjo.

Ni tjavendan, da smo globokoverni, ampak ima to velik socialen pomen, ki nas uči prav gledati na družbo in nam pomaga zboljšati družabni red. Onostranska usmerjenost nam pomaga, da smo pošteni, da iskreno ljubimo resnico in pravico.

Naše načelo naj bo, govoriti vedno resnico v zasebnem in javnem življenju. Za нравni prerod je nujno potrebno: 1. Usmerjenost v Boga. 2. Resnicoljubnost in poštenost. 3. Boj materializmu. (Vtopljenost v tostranost, uživanjejaželjnost.) 4. Občestveni idealizem, iskreno občestveno sožitje.

Mi katoličani se moramo zavedati, da smo dolžni zanimati se za javno življenje, da smo dolžni žrtvovati se in udejstvovati nesebično v javnosti.

Sv. Avguštin pravi: Nobena družba ne bo srečna, če nima za kraljico resnico, za zakon ljubezen in končno večni cilj.

Kršćanstvo nam nalaga dolžnost, delati za Boga in njegove cilje.

V jasni noči

Najtišji spev:
višav odmev ...
O dobri Bog!
Tvoj večni zvok
prešinja rahlo vse stvari,
v njih Tvoja pesem žubori:

Mogočni Bog!
Povsod si Ti,
kjer suče se
svetovja krog
kot dani zakon mu veli ...

— — —

O zvezdice,
prepevate
Gospodu brez števila let,
zdaj sevate
na moje duše skriti cvet.

F. W. Foerster:

MATI

Večina izmed vas pač pozna Raffaelove slike Madon. Povejte mi: Ali so v resnici take žene? Pač ne. Pa kako je mogel Raffael narediti tako sliko, če vendar ni takih žen kakor njegova Madona? Sam je nekoč pripovedoval, kako je nastala taka slika. Opazoval je mnogo mater in povsod je našel kako lepoto in potem je, kakor čebela strd, vse zbral in združil v tej eni krasni sliki. Vidite torej, da vzvišenost in čistost ni vzeta iz zraka, marveč je nabrana v resničnem življenju.

Z najvišjo čistostjo Madone ne moremo primerjati nobene zemeljske ženske — pa vendar je v vsaki materi, ki se sklanja nad svojim detetom, nekaj svetega in nebeškega — treba se je samo naučiti videti. Največ ljudi tega ne vidi, ker mati znabiti izgleda bolno in trudno ali pa ima krepke delavske roke in neoglajen delavski obraz ali pa je celo pogosto slabe volje ali razdražena vsled same skrbi in utrujenosti. Zato ne vidijo svetniškega sijaja. Velik umetnik pa je človek, ki več vidi nego drugi — in tak umetnik je bil Raffael.

Če samo opazujete njegovo lepo sliko, se ne naučite mnogo od njega. Da fineje vidimo in da se naučimo dalje gledati, to je najlepše, kar nam podari umetnik. Vi morate vašo lastno mater gledati s čisto drugimi očmi, če ste opazovali to sliko. Opazujte enkrat njen obraz, če se zvečer sklanja nad vašo posteljo ali nad vašimi brati in sestrami ali če vam streže v bolnižni. Ali pač vidite svetniški sijaj nad njenim čelom? Ni noben resničen svetniški sijaj — toda tako nek nebeški izraz je na njenem obrazu, ki pride odtod, da v tem trenutku čisto nič ne misli nase. In čim manj misli človek

nase, tem bolj izgleda njegov obraz, kakor da bi ne živel več na tej zemlji. Zato ljudje često pravijo: »Moja mati je angel.«

Vem, da je mnogo mater, ki niso angeli, in mnogo zelo dobrih mater postane tudi čestokrat šibkih in so potem pač tudi togotne in razdražene in postopajo potem naenkrat z otrokom krivično. Toda ali mislite, da Raffael tega ni vedel in videl? Toda videl je preko vsega tega, videl je samo prečute noči in bojazen in stisko, in če je mislil na neskončno množino ljubezni in nežnosti, s katero vsak dan in vsako noč na celém svetu poljublja na tisoče in tisoče mater speče otroke — potem se mu je zdela materinska veličast tako velika, da mu je nepopolno v tem popolnoma izginilo in da je padel žarek te veličastnosti tudi na matere, ki so revne na moči ljubezni in žrtve.

Zato vam pravim: Kdor izmed vas s svojo materjo postopa sveto in občuje ž njo vedno skromno in ljubeznivo, in tudi če je še tako huda ali jezna in razdražena — ta je umetnik po božji milosti, kajti njegove oči vidijo skozi vso zemeljsko nepopolnost to, kar je svetega in velikega na materi. Kdor v vsakem trenutku ostane viteški in fin nasproti svoji materi in postopa ž njo kot s kraljico — pri tem vem takoj: Raffaelove oči ima — on ve, kaj je mati.

Ana Galetova:

Človek

Ste že srečali človeka,
ki neutrudno teka, teka
z dela v delo
in bi svet prevrnil v želji,
da bi se mu razodelo
tisto, česar v srcu ni?
Zlató meša,
v ogenj tiplje,
z zobmi škriplje,
se poti ...
Hoče, hoče, stokrat hoče,
a ne mara, ko dobi.

Ani Salmič:

KJE?

Cvetkovemu Janku je štiri leta, a mamica njegova trdi, da hoče več znati kot starejši desetletni Tone. Vse vidi, vsepovsod ima svoje prstke in vsako stvar hoče dognati do dna.

Mamica njegova, saj veste kako je kmetskim materam, je ves dan vprežena v delo. Le v nedeljo popoldne zbere otroke krog sebe, da jim

kaj lepega pove. Takrat sadi zlate nauke v srčeca za poznejše življenje. Malemu Janku pa to ni zadosti. On hoče imeti ves dan mamico na razpolago. Vedno taca za njo in kar naprej izprašuje, da mama komaj sproti odgovarja.

Oni dan je vjel kokoško grahko in ji tipal krofek.

»Mama!«

»Kaj bi rad, sinko?«

»Kokoška ima poln krofek malih jajčkov!«

Mama se pri sebi nasmehne in si misli: Ta zmota za enkrat ni škodljiva in pravi:

»Res?«

»Res! Le potiplji!«

Mama potiplje. Kokoš se je pošteno nazobala koruze.

»Mama, ali bo kokoš vsa ta jajčka znesla?«

Mama ne odgovarja. Teče v kuhinjo. Mleko ji kipi in sto del je še tam. Mali pa za njo:

»Mama, povej!«

»Vsa!« to je najkrajši odgovor.

»Oj, to bo pridna! Pridna, pridna,« boža Janko kokoško.

»Ampak mama? ...«

»Kaj bi zopet?«

»Kje pa znese grahka jajček?«

»Na hlevu.«

»Na hlevu, vem. Ali kako? Kje ji pride iz krofka?«

Mama ve, da je storila napako. Nazaj ne more. Vedno bolj se pogreza:

»Daj mi mir!«

»No, samo povej mi.«

»S kljunčkom ga znese« — pove mama sramežljivo.

»Res? He!«

Janko nese kokoško v stelnik in ji govori: »Le čakaj, v gnezdo te bom posadil. Tam boš znesla jajček.« Ozre se v steljo. Pa že belka sedi v njej. Grahko položi na tla, ji pravi: »Počakaj!« in zleze k belki, da bi jo pobožal. Belka vstane in zakokodaka. Zdaj, zdaj ji pade jajce iz kljuna, si misli Janko in čaka. V gnezdo se zvali res jajce. Ali ne iz kljuna. Janko ostrmi. Gleda jajce, gleda belko pod repek. Pusti kokoške in išče mamico:

»Ali mamice smejo lagati?«

»Ne smejo.«

»Zakaj si se pa ti zlagala?«

»Otrok! Kako si mogel reči mami kaj takega? Mama nikdar ne laže!« Mama v naglici brska po spominu in se ničesar ne spomni: »Veš, Janko, tako se mami ne reče. Bogec bo zelo žalosten.« Janko uporno gleda.

»Kaj mi nisi rekla, da kokoška pri kljunčku znese jajček?«

Mami zapre besedo. Gleda, gleda.

»Pod repkom ga znese.«

»Kdo ti je to rekel?«

»Belko sem videl.«

Mama se je vjela in sedaj ne ve, kaj bi odgovorila malemu sodniku, da se reši, da se reši iz te neprijetne obsodbe.

Fantek pa čaka odgovora:

»Zakaj mi pa ti nisi tako povedala?«

»Ljubček moj, jaz nimam časa hoditi za kokoškami in gledati kako in kje nesejo. Pa sem mislila, da pri kljunčku.«

»Nisi vedela?« gleda Jankec mamico.

Mami je zelo mučno. Morala se je spet zlagati, da je spravila vso stvar v luč.

»Hm. — Torej sem ti jaz prvi povedal?«

»Ti prvi.«

Malemu se dvigne glava in gre. Gre na dvorišče, da tam še kaj najde in da še kaj nauči mamo.

Mami pa se zdi, da je postala majhna. Čuti, da je storila napako in se boji dneva, ko bo sin vedel za njo. Vzdihe in grenko misli: »Vzgoja otrok je le velika umetnost!«

M. G.:

Domotožje

Mehki so oblaki beli
iz gorá temnih vzcveteli,
prek neba so pohiteli,
oj! mornarčki ti veseli!

Drug za drugim, kar igraje,
tonejo za tihe gaje ...

Daleč zvezde so srebrne;
le katera se utrne
in utone v dalje črne,
da se nikdar več ne vrne ...

Vsi skrivnostni so bregovi ...
Večno gori nad domovi
žalostno šume gozdovi,
tajno jočejo z vetrovi ...

Pesem ta, nikdar izpeta,
slika ta je meni sveta!
Kolikrat že, kot nocoj
je živela pred menoj,
dala sladek mi pokoj ...
O, saj to vse dom je moj!

Ne! — Drugače je nocoj,
nepokojno v meni, joj!

Dom imam? Saj ni mogoče!
Domotožje v srcu joče.

Tiho luna z neba gleda;
njena luč tako je blede ...
Sence vstajajo v daljini ...
Joj! Kot smrtni so spomini!

Tudi tja, med spomenike,
tihe, grozne in velike,
tiha luna nemo gleda,
njena luč tako je blede ...

*

Joj, ojoj! Ti, moja mati!
Je sladko tam večno spat?

Molk je večnost in vsemirje,
mir, povsod mrtvaški mir je ...

Daleč zvezde so srebrne;
le katera se utrne
in utone v dalje črne,
da se nikdar več ne vrne ...

Sestra Dragica

(Nadaljevanje.)

Peljali so se čez ravan, čez polje. Ivanka je pogrešala za tem poljem zelenega ozadja, gozdov in gora. Kamor je seglo oko, sama ravan in komaj tu in tam samotna, bedna vrba ali grm. Pot je bila prašna, da so bile črne obleke vse sive.

Končno so prišli v vas. Voz se je sredi vasi ustavil pred malo, snažno, belo pobeljeno hišo.

»Doma smo!«

Poskakale so z voza in pretegnile svoje ude. Izza plota je prikukalo nekaj zamazanih otroških obrazov; nekaj večjih dečakov je prišlo bližje. Pozdravili so se z Zlato in jo izpraševali, koga je pripeljala. Zlata je prišla Ivanko za roko in rekla:

»To je moja posestrima Ivanka-Dragica.«

»Hu, kar dve imeni ima!« so se začudili in jo spoštljivo gledali. Mogoče je celo banova potomkinja ali kaka zagrebška plemkinja?

Mamica je že odprla vrata in vabila:

»Pojdita, hčerkici, pojdita!« Ko sta z roko v roki stopili čez prag, ju je spet poljubila, poštropila z blagoslovljeno vodo in prekrizala: »Bog vaju sprejmi, otroka!«

Odvedla ju je v kuhinjo, nalila v umivalnik vode, prinesla milo in brisače. Fant je znesel kovčege v sobo. Odprli sta jih in si poiskali sveže perilo in obleko, nato se lotili umivanja. Mamica pa je pristopila in ju umila, kakor mala neboljena otroka. Zastonj sta se branili, češ da sta dovolj veliki. Toda branila se je samo Zlata, ki se ji je zamalo zdelo, da jo mamica tako neguje, kakor majhno deklico. Skoro sramovala se je njene nežnosti pred Ivanko. Ta pa je bila vsa srečna. Dobro ji je dela njena mehka skrb in ljubezen, ker je revica v nežni mladosti ni uživala. Bila je srečna, ker je našla srce, ki jo ljubi. Mamica nič manj.

Ko sta se umili in preoblekli, ju je posadila za belo pogrnjeno mizo in nanosila nanj vse polno zbranih ljudi. Lepo rumeno gosjo pečenko, prekajeno svinjetinjo, domače klobase, surovo maslo, med, beli pšenični in navadni črni kruh, pogačo in še veliko drugega. Sedla je k njima, rezala in polagala na krožnike, ju priganjala in silila. Bledi sta in suhi, čez počitnice se morata zrediti, drugače ju ne pusti nazaj v Zagreb.

Teknilo jima je. V zavodu ni takih dobrot. Tam je le včasih košček mesa, sicer pa krompir, zelje, repa, riž, cmoki, polenta in ričet. In kruh je tako narezan, da se vidi sonce skoz njega. Mati je prinesla še kupice in steklenico izvrstnega domačega vina.

Ugovarjali sta, da ne pijeta vina, ker alkohol škoduje; toda mati ni odnehal. Morali sta trčiti z njo in izpiti.

Medtem se je zvečerilo. Lep poletni večer je bil. Odšli sta na vrt in

legli v dišečo travo. Mamica je prinesla za njima odejo in jo pogrnila, da se ne prehladita, potem pa hitela po svojem opraviilu. Opravila je vse hitro, saj živina je bila na paši. Tudi svinje se tam pasejo in treba je zvečer samo odpreti staje, pomolsti krave in opravljeno je. Skuhala je še kavo in jo prinesla kar ven in je sedla k njima. Izza daljne gore je vstala luna, zvezde so se prižgale ena za drugo, dokler ni vse migljalo na modrem nebesnem svodu.

Ivanka je legla vznak in se zagledala v nebni čar. Misel ji je hitela tja na sever, spomini so vstajali...

Zdramila jo je mati z vprašanjem, kako je tam, kjer je ona doma. Ali je tako lepo kot tu, ali morda lepše?

Tedaj je Ivanka začela govoriti. Gledala je zvezde in luno in pripovedovala o domu in domovini, o domačem ljudstvu in običajih. Besede so ji vrele iz ust, lahke, žuboreče, šumljajoče in sanjajoče. Zrla je v zvezde, videla je med njimi svoj dom, lep, bogat, vreden občudovanja in ljubezni. Pred njo je ležala domača vas, skrita med vejevjem, ki jo obsipa v maju s cvetjem, v poletju s prijetnimi sencami, v jeseni z bogatimi sadovi.

Pred njo se je raztezalo lepo in slikovito, bogato in rodovitno polje. Na njem je valovila rž, rumenela pšenica, zelenel oves, cvetela ajda. Po ajdovih cvetovih so se zibale čebele. Zadaaj za poljem je zeleni gozd, širna dobrava, po katerem raste vse: bor in smreka, bukev in hrast, breza in mecesen; tla so prepletena s praprotjo in resjem, na posekah rde jagode, maline, brusnice, ostroge. Ves gozd je poln črnice.

Na vzhodni strani vasi se razprostirajo travniki, med njimi se vije bistri potoček in jih namaka, če primanjkuje dežja. Ob potoku klopotajo mlini in žage. Veselo je na travnikih ob času košnje. Fantje - kosci vrisujejo rano v jutro in njih vrisk odmeva v hrib. Za njimi pridejo dekleta v belih predpasnikih, vesela, dobre volje in razigrana. Sebe in fante okrase s cvetjem in zapoje pesem, lepo domačo pesem.

Še dalje na vzhodu, takoj za travniki se vzdiguje hrib visoko pod nebo. Tudi ta hrib je zelen od smrek in vitkih jelk in tudi na njem je veliko jagod vseh vrst...

To je njen dom!

Ivanka je bila pozabila, da govori. Mislila je, da samo sanja. Mamica jo je božajoč zdramila. Bilo ji je žal, da je nehala, žal tudi mamici in Zlati, ker Ivanka je govorila lepo, lepo kakor bi bila pravljica vse, kar je pripovedovala. In zaprosili sta obe, naj še pripoveduje. Ivanka je pomolčala za hip, pa se znova zagledala preko zvezd v domovino in znova je vrelo iz njenih ust.

Govorila je dalje o lepoti in bogastvu domovine, govorila o sinjih jezerih, ki jih je poznala le iz knjig in iz Mirkovih pripovedk; kakor jih je nekoč opisal njej, tako jih je zdaj opisovala ona, mogoče še lepše. In v srcu ji je vstala želja, da bi jih videla zares, ne samo v duhu.

Pripovedovala je o Gospe Sveti, o Celovcu, o Vrbi, o Krki, o Zili, Rožni in Podjuni. Opisala je planine — Karavanke, se dotaknila pod Peco

snivajočega kralja Matjaža, se spomnila Osojskega mutca — kralja in se vračala z deročo Dravo spet nazaj do domače vasi.

Vas je oživila pred njo, vsi lepi spomini so vstali, šmarnice v maju, žegnanje, pust, velika noč, božič.

Tudi tista noč je vstala pred njo. Tudi to je opisala, tako kakor je bila in vendar popolnoma drugače — tako, kakor si jo je želela. Ona noč je bila kakor pesem, pesem, ki jo pojejo fantje pod lipo, ko cvete vrt in dehti travnik, polje in gaj. Vse je lepo, a najlepša je pesem tam pri njih doma.

Kakor bi hotela razodeti vso lepoto te pesmi, je zapela tiho in pobožno ono najlepšo pesem o mamici in jezeru:

»En mav čez izaro...«

Odkar je bila Ivanka v tujini, ni slišala te pesmi in ni je pela. Zato se ji je zdela zdaj še lepša; vsa njena duša je vzvalovila v sladkem čustvu, obenem ji je postalo bolno — mehko srce, da ji je zatrepetal glas in se zgubil v vzdih...

Tako je bilo tisto lepo poletno noč v Ivanjselu, ki ji je bila za ono zadnjo v domovini najlepša, kar jih je Ivanka doživela.

Le o njem, na katerega je mislila ves čas pripovedovanja, ni pripovedovala. On je počival v njeni duši, kakor lepa dragocena skrivnost in lepota domovine se je s to dragocenostjo podvojila, potrojila.

Drugo jutro je sijalo sonce, ko sta se naši dijakinji zdramili. Hitro sta se oblekli in se hudovali nad mamico, ker ju ni zbudila.

Mamica se je nasmehnila:

»Čemu bi vaju budila, odpočijta se, dolgo je leto, a kratke počitnice.«

Spet je nanosila na mizo vsega za zajutrek. Potem pa sta šli na sprehod skozi Ivanjselo. Dolga vas — čez 50 številčk je gotovo. Ivanka se je čudila. Koroške vasi so manjše, a ljubkeje. Ustavljali so ju ljudje in izpraševali Zlato razne stvari.

Šli sta mimo cerkve in vstopili. Na zunaj je bila veličastna, a one posebne spoštljive snažnosti ji je manjkalo, ki veje v naših slovenskih cerkvicah. Pokopališče okrog nje je bilo skoro bahato, kar ni ugajalo Ivanki. Na župnijskem vrtu je hodil sem in tja osivel in častitljiv starček — duhovnik.

Šli sta dalje, mimo šole in pošte, pa zavili za vasjo na stezo čez travnike in prišli do Drave.

Drugačna je Drava na ravnih poljanah Hrvaške, ko v ozkih soteskah hribovite Koroške in zelene Štajerske. Kakor, da jo je utrudila dolga pot, se leno vije naprej. Pohlevna je vse drugače, ko tam gori, ko bobni, hrumi in grozi. A tudi tu ni manj nevarna. Njena pohlevnost je lažniva, je samo krinka, s katero zakriva pravi obraz. Gorje človeku, ki se ji zaupa! Objame ga in zapleše z njim v vrtinec, ki jih je vse polno pod navidezno mirno gladino.

Tako je razlagala Zlata Ivanki, ki je tudi verjela videzu in se čudila, kako mirna je postala deroča Drava. Šli sta dalje ob bregu navzdol, dokler

ju ni zvala senca bližnjega grmovja v svoj objem. Sedli sta tja in presojali Dravo po navadi mladih ljudi, ki mislijo, da je vse narobe, česar ne razumejo. Prav živahna je bila njuna debata, tako da nista opazili mladca, ki je tudi prišel po stezi in se ustavil za njima. Nekaj časa je poslušal, potem pa nalašč stopil na suho vejo, da se je prelomila. V hipu sta obrnili glave.

Na paši vrh Golice. (Foto Fr. Krašovec.)

Lep dvajsetleten mladenič se je poklonil obema in ponudil roko Zlati:

»Zlata, saj se še poznavata, ali ne?«

»Kaj si — ste res vi?«

»No, menda se ne bova vikala; saj še ni dolgo, kar sem klatil jabolka po vrtu in po poklicu sva tovariša — študenta. Raje me predstavi svoji prijateljici in dovoli, da se vama pridružim, ker »hudo je človeku samemu biti!«

Zlata je torej ubogala in seznanila oba:

»Drago Veselič, visokošolec in naš sosed, v kolikor je pošta v naši

soseščini — Ivanka, Dragica Krajnc, moja sošolka in posestrima, po narodnosti Slovenka s Koroškega.« Drago je dal zdaj tudi Ivanki roko:

»Zdaj razumem, da vaju zanima ta umazana reka, saj je na Koroškem doma.«

»Doma ravno ne, ker izvira na Tirolskem, a stara znanka mi je in zato je ne žalite!«

»Gospodična, tri vaša imena vem; s katerim vas pa smem klicati?«

»Z najmlajšim. Moram vam namreč povedati, da sem ime Dragica šele včeraj dobila.«

Malo se je začudil in pogledal vprašujoče na Zlato. Ta je začela pripovedovati, kako so se vozile in na kak način je prišla Ivanka do imena Dragica. No — in zdaj je Dragica.

Med tem, ko je Zlata govorila in Drago gledal Zlato, — kar visel je na njej z očmi, — si ga je Ivanka natančneje ogledala. Bil je visokorasel in vitek, roke nežne in tenke, skoro dekliško oblikovane, lasje so se prelivali iz kostanjeve barve v črno in so se lahno kodrali, posebno ob sencih, na lepem čelu goste obrvi, raven nos, lice in brada gladko obrita, pod nosom kratko pristrizene brčice, ustnice naklonjene smehu, ki jih je skoro vedno obkrožal in pri tem so se izmed njih svetlikali beli zobje. Čeden fant, — je ugotovila Ivanka in nadaljevala svoj ogled. Ni mogla ugotoviti, kakšne ima oči, ker je gledal v Zlato, a ravno tedaj, prav kot bi uganil njeno željo, se je ozrl k njej in srečal njen pogled. Imel je krasne temne oči, ki so gledala toplo in veselo, globoko in mirno, Ivanki se je zdelo, da je že videla nekje take oči. Preden je uganila kje, sta jo zapletla ona dva v pogovor.

Sedeli so in pozabili, da jih doma čaka mamica s polnimi krožniki najboljših jedi. Po stezi je pritekel majhen deček in se sopihajoč ustavil ob njih:

»Mamica je rekla, da pojdite jest!«

Pogledali so na sonce in na ure, pa so se prepričali, da je res že čas kosila. Hitro so se dvignili in urno stopali nazaj proti vasi. Deček jo je pred njimi ucvrl in hitel povedati mamici, da že gredo, ker mu je obljubila kolač, če jih najde in pokliče. Takoj je segla v omaro in zgrabila kar dva kolača. Ko mu jih je dajala, je vprašala, kje jih je našel.

»Tam ob Dravi, v grmovju so sedeli, že oddaleč sem jih slišal, ker so se vsi trije smejali.«

»Trije? Kdo pa še?«

»No Zlata, pa Drago in še ena.«

»Tista še ena, to je moja Dragica, da boš vedel, moja hčerka, a Drago, kateri Drago?«

»Poštarjev — tisti gospod, ki bo doktor.«

V tem so jo že primahali oni trije. Drago se je vrinil med obe in jih ujel za roke. Tako ju je pripeljal pred mamico in se pošalil:

»Privedel sem vam vaši tički, ki sta si hoteli v grmovju splesti gnezdo,

tako jima je ugajalo. Le pazite na nju, da jih ne zvabi Drava v svoj vr-tinec!«

Podal je mamici roko in se hotel posloviti. Toda mamica ni izpustila njegove roke, ampak ga potegnila čez prag:

»Kaj boš hodil domov, kar tu ostani, in nadaljujte svoj pomenek. Gotovo si jima take važne stvari pripovedoval, da sta pozabili, ne samo na mamico, ampak tudi na svoj želodec. In za kazen, moraš ostati še dalje z njima!«

»Tako je,« je potrdila Zlata. »Z nami delal, z nami jedel.« Odmaknila je stol pri mizi in ga potisnila nanj. Ivanka je plosknila veselo z rokama:

»Bravo in mamica semkaj, jaz pa k mamici.«

Zlata je začela posredovati:

»Ker smo že doma, bodimo domači, veliko lažje je govoriti, če se ljudje tičejo.«

Drago je pritrdil: »Seveda — Dragica, kaj pa če bi se midva tikala?«

»In pobratila,« pristavi Zlata. Nalila je čaše in postavila pred oba.

»Torej pijta pobratimstvo!« Mamica, ki se je vrnila je svetovala:

»Ne na prazne želodce, raje potem, jejte!«

Ubogali so in začeli jesti. Vmes pa so predli neutrudni s svojimi jeziki. Mati jih je poslušala in se veselila z njimi.

Nazadnje so pa le pili pobratimstvo, ne samo Ivanka in Drago, ampak tudi Zlata in mati. Navada je, da se da po izpiti čaši tudi poljub in tega sta se dekleti branili. Zato je Drago najprej poljubil mamico in se šalil:

»Če mamica ostane živa, če jo poljubim, potem tudi vaju ne bom pojedel.« In ni odnehal, dokler se ni dotaknil z vročimi ustnicami njunih lic.

Ob dotiku so vstali v Ivanki vsi spomini; komaj je zatajila svoj nemir.

Tudi Zlata je šel ta dotik globlje. Ni se dotaknil samo lic, dotaknil se je duše. In njena duša je že dolgo čakala na ta dotik, kakor Trnjulčica je čakala, da pride junak in jo zbudi.

To vse je bilo tudi vzrok, da pogovor kljub »ti« ni bil nič kaj živahen. Ivanka je bila v mislih odsotna, njen pobratim ni bil Drago, ki je sedel ob mizi, nego Mirko, ki je stal sredi valujočih žitnih njiv.

Zlata je v čudnem nemiru zastoj iskala besed. Drago sam je bil pod vtisom sladkega čustva, ki ga je prevzelo. Edino mamica je bila dobre in razigrane volje. Silila je otroke k jedi in jih ljubeče opazovala.

Drago se je kmalu poslovil. Prej pa si je še izprosil dovoljenje, da pride zvečer po nji in ju popelje na sprehod.

»Zvečer, ko imate ves dan čas? Zvečer naj gresta spat,« je menila mamica. Drago pa je ugovarjal in trdil, da so najlepši sprehodi zvečer, ko zahaja sonce in zjutraj, ko vzhaja. Spi pa se prav prijetno čez dan, ko je zunaj vroče in soparno. Njemu mamica že lahko zaupa njeni tički...

Prišel je zvečer, ali bolje pozno popoldne in ju odvedel. Bil je resen, a njegov govor je bil kljub resnosti prijeten. Pripovedoval je iz svojega

življenja, pa tudi iz knjig, ki jih je že bral. To je zanimalo obe, posebno še Ivanka. Tako je znal pripovedovati Mirko. Zgodilo se je celo, da je Drago omenil isto knjigo. Ivanka, ki jo je poznala iz Mirkovih pripovedovanj, je opomnila kaj vmes. Vprašal jo je, če je že brala. V zadregi je povedala, da je to slišala od nekega študenta sosedu. Opazil je njeno zadrego in jo nalašč vprašal, če je tudi tisti študent njen pobratim.

»On mi je več ko pobratim,« je rekla tiho, »on mi je brat.«

Tega odgovora Zlata ni slišala. Bila je preveč zaposlena sama s seboj. Molče so šli dalje. Na nebu so se prižigale zvezde in mir je legel z mrakom vred na zemljo. V ta mir je zažgolet slavec. Slišali so ga in še tišje so hiteli naprej po stezi in se vračali. Pesem slavčkova in pesem njih duš se je zlivala v harmoničen spev...

Tako so se sprehajali vsak večer, dan za dnem, vsa dva meseca. Vedno po istih krajih, tam za vasjo, kjer je šumela Drava in kjer je pel slavec. Nekaj časa so govorili, potem molčali in sanjarili in se spet vračali v vas. Pred hišo jih je čakala mamica, ali pa jim prihitela celo naproti. Tedaj se je privila Ivanka k mamici. In mamica je bila dobra do svoje Dragice tako, da je pozabljala na lastno hčer. Ta pa je nemo stopala poleg mladega sosedu in le njena roka je rahlo vztrpetavala v njegovi.

Le prehitro so minile počitnice. Šli so še zadnjič na sprehod, zdaj je šla tudi mamica z njimi. Ko so se vrnili, se Drago ni takoj poslovil, kakor sicer, ampak je prišel v hišo. Mamica jim je še postregla, a nobenemu ni več teknilo. Mamica, ki jih je silila, je imela solze v očeh. A bilo jo je sram solza. Šla je ven z izgovorom, da mora še pripraviti popotnico. V resnici pa je bila ta popotnica že davno skrbno pripravljena in zavita.

Ivanka, ki je slutila, da se mamica nekje na skrivnem joka, jo je šla iskat in jo tudi našla zunaj na vrtu. Objela jo je in obe sta se razjokali. Ko sta se izjokali, sta se vrnili v hišo. A tu ni bilo nikogar. Mamica je stopila na prag in zaklicala v temo. Od vrtnih vrat se je odzvala Zlata in se čez nekaj hipov približala. Brez besede je šla mimo matere v sobo.

Mati je stala še nekaj časa na pragu, potem pa zaprla vrata, vzela blagoslovljene vode in poškropila hčerki, ki sta že legli k počitku.

(Dalje prihodnjič.)

Ani Salmič:

V jasnih zvezdnih nočeh

V jasnih zvezdnatih nočeh
v molk pogrezam se skrivnostni,
slušam milo pesem slavca,
v gozdu čujem sove smeh.
V takih čudežnih nočeh
bajni se porajajo duhovi,
polni so jih logi in gozdovi,
moji to prijatelji so zvesti:
oj spomini zlatih prošlih let.

M. ELEONORA O. S. Urs.

(Josipina Hudovernikova)

ob 50 letnici umetniškega delovanja

Ko sem bila prvič na Dunaju — 17 let mi je bilo — sem v stolnici sv. Štefana obiskala tudi ono malo kapelico, v katero so 6. decembra 1791 položili Mozarta. Ob skromnem grobu velikega mojstra me je obšla tale misel: »Mali Mozart je bil z 9 leti že slaven. Z devetimi leti so ga posadili pred orgle versajske kapele. Amsterdam, Firence, Rim so poznali mladega umetnika. Vsaka njegovih oper je bila nova zmaga. Še bolj kot v salonski se je odlikoval v cerkveni glasbi. Ko pa je še zelo mlad spoznal vso ničevost slave, tedaj je svojo bolečino zdihnil v svojem »Requiem«. Odtlej sem večkrat poromala k muziki, pa najsi je bilo v Bayreuth, Salzburg, Dunaj, München, Benedke. Vsakikrat, ko sem se odpravljala na pot, da tam kje v dalji zopet doživim to »Musicam sacram«, je bilo v moji duši kot romarju, ki se bliža čudodelnemu kraju milosti. Ko pa sem prišla na kraj sam in so zašumeli prvi akordi, tedaj sem jih sprejela globoko v srce kot kako svetlo krepčilo. Vsak tak dogodek mi je bil veselica, kot nebo visoka nad vsakdanjostjo. V tej opojnosti sem začutila neko duševno obnovo. »Sursum Corda« mi je bučalo in šepetalo iz vseh teh čudovitih harmonij in vsa okrepčana sem se vračala v novo življenje.

Ko pa sem po dolgih letih prišla v svojo domovino, sem tam v uršulinski cerkvi spoznala, da ima tudi naša mala Slovenija ljudi, ki radi služijo tej najlepši umetnosti.

M. Eleonora je izmed redkih naših ženâ, ki so žele velike uspehe na tem polju.

Naša umetnica je letos, 26. maja, tiho in neopaženo slavila petdesetletnico svojih redovnih obljub. Tiho in neopaženo, sem rekla, je šla petdesetletnica mimo nje. Kdor pa je delal za človeštvo, kdor je to ubogo

človeštvo obdaril z deli svojega genija, tega darovalca naj svet tudi malo spozna:

Josipina *Hudovernikova* je hčerka Gorenjske, kjer se je 25. marca 1863 rodila v Radovljici v zelo ugledni rodbini Hudovernikov. Kot štiri-letna deklara je najrajši za zamreženim oknom sedeča pela in z binglajočimi nožicami udarjala takt, dočim so se drugi otroci igrali in zabavali. Zjutraj, komaj je zlezla iz postelje, že je stekla v drugo nadstropje h kuharici tedanjega okrajnega sodnika Laha. Medtem, ko je ona kuhala zajtrk, sta skupno peli. Šele, ko sta speli vse pesmi, katere je Josipino naučila njena mati, učitelj Tuma in Lahova Micka, se je otrok vrnil k domačim.

Josipina Hudovernikova je samo prvi in drugi razred obiskovala v domačem kraju, nato pa kot osemletna prišla v uršulinsko šolo v Ljubljano, kamor je poleg zdravega humorja prinesla seboj tudi velik zaklad pesmi, spisanih v zvezku. Večino teh pesmi je naša jubilarntka do danes ohranila v spominu. Zaklad je bil kmalu znan po vsej šoli in učiteljice so novo učenko iz Radovljice klicale zdaj v ta, zdaj v oni razred, da je tam prepevala učenkam. Izmed pesmi, katere je slišala v domači cerkvi in pela z materjo, ki je bila cerkvena pevka, se ji je najbolj priljubila pesem Križevega pota: Oh pridite, stvari!

Ko je to pesem M. Eleonora pozneje kot učiteljica prvič pela z gojenkami, so ji ob spominu na rajno mater in srečni čas detinstva solze ganotja zadušile glas.

Še preden se je začel prvi pouk klavirja, je naša umetnica že igrala razne pesmice po posluhu. Prva pesem, ki so jo izvabili tipkam njeni prstki — to še danes prav dobro ve — je bila: *Brüderlein fein, Brüderlein fein, einmal muss es geschieden sein. Scheint die Sonne noch so schön, einmal muss sie untergehen.* (Iz pravljичne drame: *Kmet in milijonar.*) Posebno veselje je imela s to pesmijo zato, ker je shajala s samimi črnimi tipkami. Igrala je namreč v fis-duru.

Ves čas svojega šolanja pri uršulinkah, kjer je naša slavljenka dovršila tudi učiteljšče, se je učila glasbe. Ko se je začela učiti klavir, je prav vsak prosti čas sedla k bližnjemu klavirju in igrala, pozneje s kako součenko pela in petje spremljala s klavirjem. Prvo klavirsko šolo M. Eleonora hrani še danes kot dragocen spomin. Izmed njenih učiteljic glasbe naj posebej omenim M. Serafino Pleničar, ki ni bila samo izvrstna učiteljica, ampak tudi sama odlična pevka, ki se je izšolala pri Lujzi Pesjakovi in pri konservatoristki Rabovi na Dunaju. Po zrelostnem izpitu na državnem učiteljšču v Ljubljani se je jubilarntki nudila ugodna prilika za nadaljnje glasbene študije na dunajskem konservatoriju. Toda začrtala si je bila že poprej drugačno življensko pot. V skrbi, da bi v vrvenju velikega mesta ne izgubila veselja do redovniškega poklica, se je odločila za privatni pouk pri konservatoristkinji Valentini Karinger klavir, pri ravnatelju stolnega kora Antonu Foersterju orgle, pozneje petje pri gospe Berti Pap-Stoecker. Posebni izpit iz petja, klavirja in orgel je naredila z odliko 1893.

Kot osemnajstletna je Josipina Hudovernikova stopila v uršulinski red, kjer je dobila ime Eleonora. Odtlej, to je od 1881 je ves čas delovala kot učiteljica na tedaj osemrazredni ljudski šoli. Od 1894—1913 je poučevala predmete svoje skupine (jezikovno-zgodovinske z izpitom 1892) na meščanski in učiteljski šoli. Poleg tega pa se veliko bavila s studijem modernih jezikov, zlasti še francoskega in italijanskega. Bila je tudi 20 let ravnateljica notranje meščanske šole in si od 1913 pridržala samo še glasbeni pouk na notranjih šolah.

Že pred vstopom v red je oskrbovala orglanje pri šolskih mašah. Ko je smela igrati orgle, je bila mera njene blaženosti polna. Od 1887 vodi M. Eleonora nunsko cerkveno glasbo in je vsak čas na uslugo Marijinim kongregacijam in KA, ki imajo v uršulinskem samostanu razne pobožnosti. V teh 50 letih, odkar vodi cerkveno petje in orglanje, je pa M. Eleonora imela tudi priliko spoznavati cerkveno glasbo naših sosedov, posebno Nemcev in Italijanov, ko se je mudila v Benetkah, Bologni, Anconi, Loretto in na Nižjem Avstrijskem.

M. Eleonora pa je tudi skladateljica. Že s 15 leti je oglasbila svojo prvo pesem »Ad majorem Dei Gloriam«. Njena prva domovinska pesem pa je »Kranjska, pevaj pesmi slave«, katero je spesnila uršulinka † M. Stanislava Skvarča. M. Eleonora je uglasbila tudi eno latinsko in dve slovenski maši ter dve himni. Vseh njenih skladb je preko 120. Natisnjenih je le malo in še te so v različnih zbirkah, druge so ohranjene v rokopisu v partituri ali tudi le v posameznih glasovih, ker ji partituro nadomešča njen muzikalni spomin. Sploh pa se njene starejše nabožne pesmi, ki so bile otroci svojega časa, le redkokdaj pojo v domači cerkvi. M. Eleonora se namreč ravna po načelu, da je za cerkev najboljše komaj dovolj lepo.

Tudi naša umetnica še ni zadovoljna, če je od arhitekture zahtevala blagozvočnost njenih obokov, mir in tišino zaprtega prostora, varuško zavetje njenih orgelj, ki pod njenimi nadahnjenimi prsti prevajajo ginjenost duše v vsej njeni globini, ko se drhtenje njenega čistega glasu zdi, kot bi poznalo nebo. Ona sama tedaj ni zadovoljna. Zakaj? Ker je umetnost po svoji naravi brezmejna v svojem hrepenenju in se v lastnih delih nikoli nasititi ne more. Pač pa črpa in zajema iz njih žejo in lakoto po popolnosti in lepoti. Ali ni vzdihnil nesmrtni mojster Leonardo da Vinci, ko se mu je njegova »Zadnja večerja« le še zdela nedovršena, ker se mu ni posrečilo, da bi Kristusovemu obrazu dal tak izraz, kakršnega je iskal v nebesih: »Quella (la testa) del Christo lascio imperfetta, non pensando porterle dare quella divinia celeste che all'immagine di Christo si richiede. (Vasari: *Vita di Leonardo da Vinci*.)

Umetnost M. Eleonore pa je istočasno slavospev Bogu. Če je stari vek smatral glasbo za neodoljivo in si domislil ono prelepo legendo o Orfeju, ki je pokazal nebeško liro, ki vsakogar vleče nase in prav nikogar ne najde, ki bi se ji mogel upirati, se mi tej liri moremo tem manj upirati, ker je postala krščanska. Naša slavljenska deluje predvsem v cerkvi, tej vzvišeni podobi nebes, kjer se svinčnik arhitekta, dleto kiparja,

čopič slikarja in lok muzikanta srečujejo v najjasnejši zvezi. Če namreč umetniki iščejo popolnosti, če iščejo Boga, kje neki na zemlji naj ga bolj gotovo najdejo kot ob vznožju tabernakelja, v katerem prebiva Bog sam, pa ne v podobi ali simbolu, marveč v popolni in globoki resničnosti.

M. Eleonora črpa svoja navdajenja iz večnih studentcev, zato je njena umetnost le pogovor z Bogom, le ponižna molitev. In to je morda vzrok, da gre njeno orglanje k srcu, in da se nam večkrat zazdi, da njena duša razpne vsa svoja krila, in da so prav vsa njena dela, globoko občutena »Musica Sacra«.

V eni izmed dr. Kugyjevih knjig sem brala »Delo — glasba — goré«. Čemu navajam tega kralja Julijskih Alp? Ne zato, ker je prijatelj Rudolfa Baumbacha in njegov sopotnik v bajnem kraljestvu »Zlatoroga«. Tudi ne zato, ker je pred malo leti prebil osem dni v mojem rojstnem kraju, marveč zato, ker je umetnik, ker je človek, globoko zasidran v veri, ker tako mojstrsko igra orgle in klavir in pa, ker si je izbral orgle, to kraljico vseh instrumentov tudi za svojo kraljico, kot M. Eleonora.

Rekla sem že, da M. Eleonora poučuje glasbo in petje tudi v vseh notranjih uršulinskih šolah. O da bi bila njena muzika plamteč klic naši, žal, prevečkrat drugače usmerjeni mladini! Plamteč klic, da se od sovraštva, bede in neresničnosti bogov današnjega časa ne pusti zapeljati, marveč neomajno zvesta ostane starim, svetim idealom.

Z našo mladino pa naj bi pesmi in glasba M. Eleonore poživljale dolga leta tudi še vse one, katerih niso zibale pesmi pradedov, one, ki v nobenem pripevu še niso našli spomina na košček zemlje, spomina na družino!

V M. Eleonori redovnica in umetnica druga drugo dopolnjujeta. Mater podprednico, kakor jo kličejo v samostanu, odlikuje neutrudljiva delavnost, predvsem na glasbenem polju. Ona vedno snuje, ustvarja, spopolnjuje. Z isto vnemo in natančnostjo poučuje glasbo pri najmanjših kot pri največjih učenkah. Pri toliko glasbeni genialnosti pa je M. Eleonora brezprimerno skromna; zaveda se, da je vse dobila od Boga. Povsod in vedno je uslužna. Vedno nadlegovana za note, za kompozicije, za orglanje, je vedno vsakomur na razpolago. Poleg tega ima čuteče srce in radodarne roke za reveže in trpeče. Če bi je ne vezalo redovno uboštvo, pa bi se sama slekla, da bi oblekla druge. Čim preprostejši in neznatnejši je revež, tem bolj raste njeno usmiljenje, ki so ga včasih deležni tudi nevredni. Kar pa venča značilne lastnosti M. Eleonore, je njena ljubezen do molitve in duhovnega življenja. Dobremu Bogu je hvaležna za veliki dar glasbe, katerega je posvetila le njegovi časti in hvali v cerkvi in v veselje mladine. Petje in igranje sta ji spremljevalca v življenju. Blagor ji! Mislim, da je tudi iz njene duše večkrat vzkipela ona prelepa Schubertova zahvala muziki, katero podajam v prevodu:

»Umetnost ti vdana, v uri pretemni,
ko mene življenja je bol omrežila,

srce ti užgala si moje v ljubezni
in vselej si v boljši me svet odmaknila.

Iz harfe če tvoje je prišel vzdihljaj mi,
ves sladek in blažen akord ta od tebe
nebes mi odprl pač boljše je čase.
O sveta umetnost, zahvalim se ti!

Da bi sladki in blaženi akordi M. Eleonore še dolgo poživljali vse
obiskovalce prelepe nunske cerkve v Ljubljani, to ji žele ob njeni 50 letnici
vse Vigrednice in zlasti še njene bivše učenke.

Ani Salmič:

Kraljica sem

Prostrani gozd, kraljestvo bajno moje,
v njem pa pevcev zbori čudoviti,
na preprogi mehki mahoviti
počivam.

Med smrekami so jase mi sobane,
v njih poslušam gozdne velikane,
povesti, pesmi šepetajo iz davnine
in mi bude spomine.
Jaz budna snivam,
kraljica sem.

Ema Deisinger:

Zdravnice v starem Rimu

O marsikateri značilni stvari socialnega javnega življenja v starem Rimu še vedno nismo dovolj poučeni. Sem spada brezdvomno javno delovanje poklicno izobraženih žen, predvsem zdravnic v rimski državi. Študij napisov na rimskih nagrobnih kamnih kakor tudi znamenito delo Corpus inscriptionum latinarum nas zlasti pouči o tem plodnem delovanju ženskih zdravnikov v starem Rimu. Corpus inscriptionum nam odkriva marsikatero poglavje iz javnega in zasebnega življenja v starem Rimu ter nam kaže to življenje v čisto drugačni luči, v kakršni smo bili doslej navajeni gledati življenje starega Rima. Delo žene v stari rimski državi za javni blagor in kulturo je bilo intenzivno. Zlasti uvaževane so bile zdravnice.

Naletimo na cele vrste nagrobnih spomenikov, ki imajo vklesano ime pokojne ter njen poklic: *medica* (= zdravnica). Ne smemo pa misliti, da je označeval ta poklic »medica« morda babico, latinsko *obstetrix*, kajti tudi

s tem poklicem obstetrix (= babica) najdemo napise na kamnitih nagrobnih spomenikih tedanjega Rima. Zdravnice (medicae) so bile libertae, t. j. svobodne žene in večinoma grškega pokolenja, kakor se glasi na primer napis na nekem nagrobnem spomeniku: »Melitene medica Appulei«, to je »Melitena, zdravnica v hiši Appuleja«, ali »Venuleia lib. Sosis, medica«, po naše »Venuleja, svobodna, po poklicu zdravnica v hiši Sosa«, ali dalje »Julija Pye, medica, lib. Asste«, slovensko »Julija Pye, zdravnica, svobodna v hiši Asste«, i. dr. napisi. Napis kakor »Terentia Niceni, Terentiae primae medicae liberta« nas pouči, da je bila Terentia asistentka neke druge zdravnice istega imena. Na mnogih drugih nagrobnih kamnih je vklesan na prvem mestu poklic pokojne, n. pr. zdravnica, nato sledi njeno ime, katero naj bi pozni rodovi častili, na drugem mestu stoji šele njena družinska pripadnost ter hiša njenega plodonosnega strokovnega udejstvovanja.

Delovanje žene-zdravnice se je raztezalo, ako je bila zdravnica spretna, ne samo na hišo, ampak tudi na daljšo okolico. Kot hiša, v kateri je delovala zdravnica, ne smemo smatrati ozek družinski krog v današnjem pomenu besede, temveč je bil to širok krog hišne pripadnosti, ki je vključeval vse hišno osebje, sužnje, sorodstvo, vso gospodarjevo rodbino. Največja čast in odlika za vsakega moškega ali ženskega zdravnika je bila, ako je bil sprejet(a) v tako hišo, kjer je potem plodonosno deloval(a), kajti le visoki stanovi, bogati patriciji so imeli svoje domače telesne zdravnike (zdravnice), medtem ko je bil zdravnik nižjega ljudstva (vulgus) brez ugleda in spoštovanja.

V starem Rimu sta bili dve vrsti zdravnikov in zdravnic: domačini in tujci. Domači zdravniki so komajda prišli v poštev in še to le pri nižjem ljudstvu (vulgus), ugledne patricijske rodbine pa so sprejemale v svojo hišo za stalne telesne zdravnike tujce, ki so se šolali v Grčiji in ondi obiskovali znamenite šole za medicinsko vedo. Domačin, ki se je hotel uveljaviti na rimskih tleh, je moral iti v grške medicinske šole, da je potem bil sprejet v hišo kakega premožnega rimskega patricija.

Napis na nekem nagrobnem kamnu iz Capue nam priča, da so bile v Rimu žene tudi profesorice medicinske vede, da so ustanovljale šole za medicinsko znanost in ondi poučevale v tej stroki mladi naraščaj. Napis se glasi: »Scantia Redempta antistes disciplinae in medica«, slovensko: »Scantia Redempta, profesorica medicinske vede«. Pa ne samo v bogatih in velikih hišah rimskih patricijev so bili nameščeni ženski zdravniki, temveč celo na cesarskem dvoru, o čemer nam sporoča napis: »Secunda Livilla medica«. Livilla je bila sestra cesarja Caligule. Neki drugi nagrobni napis govori o cesarjevi telesni zdravnici, caesaris medica, še drugi napis pa priča celo o pobožanstvenju pokojne zdravnice, ki je bila svojemu možu: »Deae sanctae meae Primillae medicae«, t. j. »Moji sveti boginji Primilli, zdravnici«.

Spričo velikanskega ugleda, ki so ga uživale žene-zdravnice, ni bilo čudno, ako so mnoge zdravnice v svojem poklicu jako obogatele. Neki na-

pis nam poroča o zdravnici Metiliji Donati v Lyonu, ki je ogromno premoženje poklonila neki ustanovi. Da so delovale zdravnice tudi izven Rima in prave Italije, je umljivo, saj so jih spričo velikanskega slovesa v medicinski stroki klicale razne province rimskega imperija. Nešteti nagrobni spomeniki glasno govorijo; da so se ravno ženske zdravnice v svoji stroki sijajno obnesle, da so jih klicale bogate province rimskega imperija medse, pa tudi, da so žene zdravnice v teh provincah ustanovljale šole, kjer se je izobraževal medicinski naraščaj. Tako imamo podatke o neki jako sloveči zdravnici iz Pesaro in Madrida v Španiji.

Zdravnice so bile deležne ne samo največjega spoštovanja tedanjega sveta, temveč so bile med njimi žene, ki so dosegle tudi najvišjo stopnjo človeške sreče na zemlji. V Veroni je neki nagrobni spomenik, ki nosi sledeči napis: Cornelius Meliboeus sebi et Sentiae Elidi medicae contubernali. Ta spomenik je zanimiv zaradi napisa v starolatinskem dialektu ter nam govori o srečnem zakonskem paru, ki se je združil ne samo na zemlji, ampak hoče biti združen tudi po smrti.

Razen teh epigrafičnih dokumentov o eksistenci in delovanju ženzdravnic v starem Rimu najdemo še globlji dokaz posebnega poveličevanja žene kot svečenice zdravniške vede v kultu boginj. Omenjam n. pr. kult boginje *Bona Dea* (Dobra boginja), dalje kult boginje Damije (Damia), katero so često istovetili z boginjo zdravja *Hygea* (odtod ime higijena). *Hygea* je bila ob enem boginja vsega zdravilstva. Njen simbol je bila kača. Duhovnice boginje *Damiae* so bile sloveče zdravnice in so se imenovalle *damiatrrix*, t. j. zdravnica boginje *Damiae*. Najbolj slavna svetišča te boginje so bila v *Epidauro*, *Troizenu*, *Aigini* in *Tarentu*, kjer so bile duhovnice teh svetišč jako sloveče zdravnice. Iz *Tarenta* se je širil kult te boginje v drugi polovici tretjega (3.) stoletja pred Kr. r. tudi v Rim. Zanimivo je, da je bila v Rimu, v svetišču boginje *Damiae* tudi lekarna, in sicer *prva lekarna* v Rimu sploh, v kateri so zdravnice-duhovnice prirejale zdravila.

V kolegijih Dobre boginje (*Collegiae Bonae Deae*) so poučevale profesorice tudi farmacijo ter so se nazivale *magistrae*. Kult Dobre boginje (*Bonae Deae*), v katere svetiščih so delovale sloveče zdravnice, se je kmalu raztegnil iz Rima na *Aquilejo* in druge kraje; te duhovnice »Dobre boginje« so ustanovile prva ljudska zdravilišča, nekake sanatorije, kjer so zdravile one bolnike in bile jako večje zdravnice.

S tem je dokazano, da so bile žene-zdravnice v starem Rimu v visokih čisljih, da so si s svojo zdravniško umetnostjo pridobile veliko zaupanje ljudstva ter so si v svojem poklicu tudi gmotno zelo opomogle, bližnjim pokolenjem pa so ostale v najlepšem, najhvaležnejšem spominu.

Poravnajte naročnino!

Novi napev

Minili so dni,
ko sem imela vse, razen moči,
da bi ga privezala nase.
Obrnil se je od mene
in jaz sem sesedla se vase.
Nič!
Minila je noč.
Če vse mi je vzela,
ostala je moč,
moč, ki v temo poje.
Moje srce ni več moje!
Vsem je razdano!
Ne strnim več za njim.
Pretrgala sem vse jokave strune.
Minil bo čas
in Gospod bo zahteval račune.
Ti si odšel,
otrla sem solzo
in spremenila napev.

Bara L.:

Naša žena in tujski promet

Slovansko in zlasti še slovensko gostoljubje je zgodovinska činjenica. Ne vemo sicer točno časa, kdaj so stari Slovani prvič izkazali gostoljubje tujcu, ki je prišel od koderkoli v njihova selišča. Vendar je bilo to že najbrž takrat, ko so prenehali s svojim nomadskim življenjem in se naselili za stalno. Morebiti so gostoljubnost že prej izkazovali na svojih potih in preselevanjih iz kraja v kraj. Gotovo pa je, da je pri tem imela žena važno vlogo. Saj pri gostoljubju ne gre toliko za besede in sprejem, ampak mnogo bolj za postrežbo, ki skuša tujcu nuditi domačnost v vsakem oziru. Pri tem pa odpade ženi poglavitni del.

Vsa prijaznost, gostoljubnost in postrežba, s katerimi je treba obdati gosta, so na naraven način združene v ženi. Tudi v največjih gostilničarskih in hotelskih obratih današnjega časa je nujno potrebno, da čuti gost domačnost in je vsega poslovanja resnična skrb zanj. To je pa le težko drugače mogoče kakor, da je v vodstvu obrata žena, ki v tej ali oni smeri skrbi za pravilno delo. Tako vidimo v velikih hotelih prav tako, kakor v malih obratih ženo na vodilnem mestu.

V naših krajih pa imamo le malo velikih podjetij za postrežbo tujcev, ki prihajajo k nam. Vendar so naši kraji tako bogati naravne krasote, razno-

likosti pokrajin, nepokvarjenosti ljudstva in naravne pristnosti, da se leto za leto množi število onih tujcev, ki žele prebiti med nami daljši ali krajši čas. To pa je tudi vzrok, da se morajo tudi mali hoteli in tudi podeželske gostilne z vsem gostoljubjem postaviti v njih službo.

Vsako leto bolj pa iščejo počitniški gostje, ki prihajajo v naše vasi tudi v naših kmečkih hišah stanovanje in zelo radi tudi hrano. Zato je zelo važno, da naša gospodinja ve, kako naj pripravi sobo za tujca in kako naj mu postreže s hrano.

Ker prihajajo tujci k nam na počitnice največkrat iz velikih mest, kjer so vse leto v zaprtih prostorih, pisarnah, šolah itd., je verjetno, da si vsakdo zaželi kolikor mogoče največ sonca in zraka. Tujska soba, ki jo oddamo letoviščarjem, bodi čimbolj svetla in zračna, ima naj lep razgled in naj ne bo premajhna. Vanjo postavimo le toliko pohištva, kolikor je najnujnejše potrebno zato, da se stanovalec ob slabem vremenu lahko tudi sprehaja po

Zbirka raznih kaklej.

njej. Stisnjenih in z vsem mogočim pohištvom natrpanih prostorov tujci ne marajo. Gospodinja pa mora prav dobro premisliti, kaj naj postavi v sobo.

Res je sicer, da je tako počitniško stanovanje v poletnem času le za prenočevanje namenjeno, vendar mora biti vseeno prijazno, kajti med lepimi dnevi, katerih se letoviščarji zelo vesele in jih od svojih počitnic kolikor največ mogoče pričakujejo, so tudi deževni in černi dnevi, ko se morajo zadovoljiti med štirimi stenami svoje sobe. Sonce in zrak, kakor že rečeno sta zanje najvažnejša in tudi soba ju mora imeti v največji meri.

Gospodinja naj na okno, ki dovaja v sobo svetlobo, sonce in zrak usmeri največ pažnje. V naših kmečkih hišah in kamrah so okna po večini majhna; prav zaradi tega naj gospodinja še tega malega ne zagrinja z zasto-

ri ali jih pregosto zastavi s cveticami, da vse to ne ovira dostop zraku. Četudi so cvetice najlepši okras, vendar moramo novemu gostu na ljubo večkrat postaviti cvetice drugam, saj ima letoviščar okno za to, za kar je v resnici namenjeno.

Veliko pozornost mora gospodinja posvečati tudi snagi okvirjev in šip na oknih, da je vse snažno in čisto. Zastor pri oknu naj služi v resnici svojemu namenu, a to le po noči, po dnevi pa naj bo okno odgrnjeno.

Preden razstavimo pohištvo po tujski sobi, moramo vso sobo do dobra osnažiti in očistiti. Najbolje je, da so stene pobeljene, ker to napravi najboljši vtis. Ako oddajamo sobo, ki je obrnjena proti severu, tedaj jo pobelimo z nekoliko rumenkasto ali rožnato barvo, ker je na ta način soba bolj prijazna in topla. Tudi vrata moramo pregledati, če se dobro zapirajo. Ako ključavnica ni v redu, jo moramo dati popraviti, da se lahko zakleplje od zunaj in od znotraj. Istatoko je tudi z omaro ali predalnikom, da ima tujec tudi svoj kotiček in svoj prostorček, kjer je sam in ima lahko spravljene brez skrbi svoje reči.

Tudi pod je treba dobro pregledati, da ni od sile vegast in da ne prihajajo v sobo skozi razdrapan pod neprijetne živali; zlasti naj se cela hiša popolnoma iztrebi miši in podgan, da tujcu ne delajo neprilik. Da se v sobi ne zaredi sitni poletni mrčes (bolhe i.dr.), naj se dado tla dobro snažiti. Najbolje je, da jih ribamo.

Vse te na videz drobne stvari je treba pripraviti in opraviti pred prihodom letoviščarjev, da nas potem, ko so že tu, ne nadlegujejo s stalnimi opozorili: to in to bi bilo še treba popraviti.

Ko pridejo tujci v našo hišo, se začne nekako novo življenje. Če smo se že odločili, da jih vzamemo, potem moramo tudi gledati, da jih zadovoljimo v vsakem oziru. Saj so tudi naši kraji kakor nalašč zato, da privabijo čim več tujcev, zato ne smemo biti ljudje slabši od naše lepe in bogate narave. Kako naj se obnašamo, prihodnjič.

Ani Salmič:

Prošnja zanj

Tam v tujini mrzli blodi ti stopinja
v zanjke črne vsa zamrežena.
Ljubljani! Kam padaš, padaš?
Kolika boleost je moja!
Iščem te vsak hip in kličem:
Vrni spet se, vrni dragi!
»Večni Oče, dobri Oče,
o poslušaj malo ženo:
Daj mu najti pot zgubljeno,
naj se spet nazaj povrne
in četudi zame umrje,
samo, da bo k Tebi našel pot!«

O pravični družinski plači

Vprašanje plače je danes za delavca gotovo eno izmed najbolj važnih vprašanj. Velike borbe delavstva s podjetniki se vrše v prvi vrsti in v glavnem zaradi plač. Zahteva delavstva gre za tem, da dobe tako plačo, ki je zadostna za vzdrževanje njih samih in njihovih družin. Najvažnejše poglavje v vsaki službeni pogodbi, zlasti še v kolektivnih pogodbah, je vprašanje višine plače. In razni zakoni o minimalnih plačah, kakršnega smo nedavno dobili tudi pri nas, in o družinskih plačah, kar imajo n. pr. urejeno v Franciji, so uspeh dolgotrajne delavske borbe za izboljšanje njihovega gmotnega položaja in za ureditev njihovih plač.

Silno pogosto se rabi izraz »pravična in družinska plača«. Oglejmo si kako je te izraze razumeti.

I. Pravična plača

Katera plača pa je pravična plača? Besedico »pravična« moramo razumeti v prav posebnem smislu, namreč v tem, da bodi plača tolikšna, kolikor je potrebno za primerno in človeka dostojno življenje. Sicer se v literaturi zelo uporablja beseda »pravična« plača, toda treba je razumeti, da ta izraz mnogo ne pove. Ni mogoče namreč določiti, kdaj je in kdaj ni plača pravična, še manj pa je mogoče trditi, da je takozvana pravična plača tudi v vsakem oziru zadostna za delavčevo družino.

Danes moremo ugotoviti, da ogromno število delavstva nima takih plač, ki bi zadostovale za primerno in človeka dostojno življenje. Vidimo tudi to, da bi mnogo podjetnikov lahko dajalo delavstvu tako plačo, če jih pri njihovem gospodarjenju ne bi vodil samo pohlep po čim večjem bogastvu in dobičku, ne oziraje se pri tem na potrebe delavstva. Vidimo pa tudi to, da mnoga podjetja enostavno ne morejo dajati delavstvu takih plač, kakršne bi delavci po vsej pravici lahko zahtevali. To so namreč podjetja, ki radi težkega konkurenčnega boja težje uspevajo in malo zaslužijo. Zlasti kočljivo postane vprašanje pravičnih plač ob splošnih gospodarskih krizah, ko večina podjetij komaj še diha ter o dobičku niti govora ne more biti.

Iz vsega tega vidimo, da vprašanje pravične plače ni tako enostavno vprašanje, kakor bi se komu zdelo mogoče na prvi pogled in ni mogoče kar enostavno zahtevati od podjetnikov, da plačajo takozvano pravično plačo, ko pa stvarno tega ne zmorejo.

Najprej nam je rešiti vprašanje za take razmere, o katerih bi delodajalci vsekakor lahko izplačevali pravične plače. Tukaj more poseči vmes država in delodajalce prisiliti, da plačujejo take plače. To se običajno dogaja z uzakonjenjem minimalne plače. S takim zakonom se določi, koliko sme v državi ali pokrajini znašati najnižja plača, ki jo prejema delavec ali nameščenec. Tak zakon določa seveda samo najnižjo mejo, pod katero podjetnik ne sme iti. Ni pa seveda s tem rečeno, da morajo plače znašati

ravno toliko, kolikor znaša uzakonjena minimalna plača. Stvar delavcev in še posebej delavskih organizacij je, da s pametno strokovno borbo plače zvišajo na primerno višino. To moramo še posebej poudarjati zlasti pri nas, ker vladajo zelo napačni nazori o pomenu zakona o minimalnih plačah, ki smo ga dobili 12. februarja t. l.

Delavska plača ima neko mejo navzdol in navzgor. Navzdol tvori to mejo zahteva po najnujnejših stvareh, ki so za življenje potrebne. Plača mora toliko znašati, da si delavec kupi lahko hrano in obleko ter plača stanovanje. Plača, ki ne zadovolji teh potrebščin, nikakor ni zadostna in jo noben delavec v normalnih razmerah ne bo sprejel. Seveda je pa delavec mnogokrat prisiljen, da sprejme tudi tako nizko plačo, ki ne zadošča niti najnujnejšim potrebam. To se dogaja vedno česče zlasti danes, ko vlada vsepovsod precejšnja brezposelnost. V takih primerih je zakonita ureditev minimalnih plač neobhodno potrebna in mi smo resnično lahko hvaležni vladi, ki je izdala tako silno važen zakon, kot je zakon o minimalnih plačah.

Kakor navzdol, tako so plače omejene tudi navzgor. Podjetje ne more dajati plač, ki jih ne more prenesti. Če bi delavstvo kljub temu zahtevalo take plače, bo podjetje propadlo in potegnilo v nesrečo vse delavstvo. Seveda, če nosi podjetje manjše dobičke radi podjetnikove malomarnosti, nepodjetnosti ali premajhni skrbi za tehnični in gospodarski napredek, to seveda ni pravičen vzrok, da bi se delavcem ne dajalo zadostnih plač.

Višina plač se mora pa tudi ravnati po zahtevah obče blaginje. Proti socialni pravičnosti bi bilo, ako bi se radi zasebnega dobička in obči blaginji v škodo delavske plače ali preveč zniževale, ali pa tudi preveč povišale.

Rekli smo pa, da v mnogih primerih radi splošnih gospodarskih razmer delodajalec ne more dajati primernih plač. Delavec pa ima vendar pravico zahtevati tako plačo. Kaj je torej storiti? Pravica delavca, da se mu zagotovi primerno življenje ne velja samo proti podjetniku, ampak proti vsej organizirani družbi, predvsem nasproti državi, kakor pravi tudi dr. Gosar v svoji knjigi »Za nov družabni red«. Ta je dolžna, da zajamči delavcu s primerno gospodarsko in socialno politiko tisto, česar mu njegov delodajalec sam po sebi brez lastne krivde ne bi mogel dati. Seveda nastane sedaj mnogo načinov, kako naj se to vprašanje reši, kako naj država tu pomaga in v koliki meri naj pomaga in na kakšen način naj pomaga. Predaleč bi nas vedlo, če bi si v tem kratkem sestavku hoteli ogledati zakonodajo raznih evropskih držav, ki so poskušale to vprašanje rešiti na en ali na drug način. Iz vseh poskusov pa je videti eno, da je vprašanje pravične plače vse prej kot enostavno in lahko. Lahko je delati resolucije in stavljati zahteve po pravični plači, težje je pa take zahteve spravljati v življenje, jih uzakoniti in take zakone izvajati.

Pri nas je delavstvo resnično potrebovalo zakonito ureditev svoje plače. In ko se je po dolгих bojih posrečilo, da smo dobili zakon o minimalnih plačah, pa so tu in tam vendar nastopili nekateri ljudje, ki niso zadovoljni ne z zakonom, pa celo ne s tem, da je država posegla vmes in uredila najnižje plače na zakoniti način. Tako smo nedavno čitali v nekem delavskem

časopisu članek nekega odvokata, ki trdi, da ni ureditev minimalnih mezd delavstvu še nikjer pomagala. To je seveda težka zabloda ali pa silno velika demagogija. Kako pa naj se delavstvu drugače kakor z zakonom določi vsaj najnižja primerna in zadostna plača? Za višjo plačo se mora seveda porbrigati delavec sam in s pomočjo strokovnih organizacij. V splošnem pa pri nas javnost razume vprašanje pravične plače in njene ureditve s pomočjo raznih zakonitih ukrepov, zlasti z zakonom o minimalnih plačah. Nedavno smo imeli priliko v naši radijski postaji poslušati predavanje tajnika ljubljanske Delavske zbornice g. Filipa Uratnika, ki je zakon o minimalnih plačah dobro ocenil in ga označil kot veliko pridobitev za naše delavstvo. Enako mnenje o tem zakonu je izrazil tudi privatni docent ljubljanske univerze g. dr. Stojan Bajič, ki je v predavanju v društvu »Pravnik« omenil, da pomeni zakon o minimalnih mezdah velik korak naprej v našem delovnem pravu.

Seveda samo ta zakon našemu delavstvu še ne bo ustvaril pravične plače vedno in povsod. Našo socialno zakonodajo bo potrebno še v marsikaterem pogledu izpopolniti, treba bo še borb in dela, treba bo naporov in truda, da priborimo našemu delavstvu plačo, ki bo resnično zadostna in primerna.

(O »družinski plači« drugič.)

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Nezgodna renta in ponovna omožitev

I. K. N. vprašuje: Iz Zagreba dobivam stalno rento za poškodovano levo roko. Kaj se zgodi z rento, če bi se omožila?

Odgovor: Omožitev nima na plačevanje stalne nezgodne rente nobenega vpliva. Radi omožitve se Vam renta ne bo ne zmanjšala in ne ukinila.

Stroški za prevoz v bolnišnico

T. L. vprašuje: Otrok mi je nenadoma obolel. Ker smo se zbal za njegovo življenje, smo poiskali voznika in ga odpeljali v bolnišnico. Ali mi bo Okrožni urad, ker sem tovarniška delavka, povrnil prevozne stroške?

Odgovor: Pišite na Okrožni urad in priložite račun za prevoz v bolnišnico. Pri-

ložite tudi izjavo zdravnika, ki je odredil prevoz v bolnišnico. Ako je bil prevoz z voznikom nujno potreben, Vam bo Okrožni urad na vsak način povrnil prevozne stroške.

Kdo ima pravico do zdravljenja v zdraviliščih?

J. Z. vprašuje: Sem zasebna uradnica. Vsako leto imam težave radi revmatizma. Zavarovana sem pri Bolniški blagajni TBPĐ. Ali morem zahtevati, da me pošljejo v zdravilišče?

Odgovor: Seveda imate pravico do zdravljenja v zdraviliščih. Zglasite se pri Vašem blagajniškem zdravniku, ki bo napisal predlog in ga poslal Bolniški blagajni v Ljubljano. Če ste po značaju bolezn potrebni zdravniškega zdravljenja, Vas bo Bolniška blagajna gotovo poslala v eno izmed uradovih zdravilišč.

KLISEJE K SLIKAM »NA PAŠI NA GOLICI« IN »ZBIRKA RAZNIH KAKLEJ« JE IZ PRIJAZNOSTI DALA NA RAZPOLAGO MOHORJEVA KNJIGARNA.

DEKLIŠKA KA

KATOLIŠKA ZAVEDNOST

Pravijo, da so Judje tako zavedni, da so vsi po vsem svetu zajavkali, kadar je Hitler le enega v Nemčiji udaril... Pri nas katoličanih je pa ravno narobe: niti tisti, ki je tepen, si ne upa krikniti, da mu to morda ne bi škodovalo... To je naša velika bolezen. Ime imamo, da živimo, v resnici pa smo mrtvi. Znak mrtvega človeka je ravno to, da na dražljaje nič več ne reagira. Ali mi reagiramo?

V šoli je še polno takega, v knjigah in učiteljih, kar nas boli kot katoličane, pa mirno pustimo, da troši svoje zlo seme dalje, leto za letom...

V družinah se nadaljuje razkrajanje in razpadanje z belo kugo, težnjo k razporoki in civilnemu zakonu, z zakoni na poskušnjo, s filmi in romani, katoličani pa pustimo, da se to godi nemoteno dalje v stotisočih primerov...

Sovražen tisk kot so časopisi, skrite pornografske revije, knjige na indeksu itd. nam počasi in dosledno ubijajo vero in moralo v otrocih in starših, na cesti in doma, mi pa živimo kot da se nič posebnega ne godi in se pustimo zastrupljavati dan za dnem, leto za letom...

Javna morala je velesila. Vsak ji podleže. Če pa je javna morala nemoralna, postajajo z njo nemoralni vsi, ki ne bi imeli v sebi izredne odporne sile. Toda to so redki, ki so radi svojega upora splošnemu nemoralnemu javnemu mnenju in delu celo smešni... Zato postajajo taki še bolj redki. V deželi, kjer je 95% katoličanov, bi javne nemorale sploh ne smelo biti, ne pa, da se mirno šopiri po kopališčih in v lokalih, na letoviščih in planinah. Tako pa pustimo, da izgubljam moralni čut bolj in bolj, leto za letom, stan za stanom, kraj za krajem...

Ščititi duhovnike, vero in žene, to je spadalo v srednjem veku k najlepšim odlikam viteštva. V teh stvareh je bil srednji vek zelo zaveden. Danes pa pustimo nemoteno blatiti duhovniško čast, mazati verske svetinje in na sto načinov teptati žensko ime, pa nimamo več toliko življenja v sebi, da bi se temu enotno in po načrtu uprli, dokler ne zmagajo zopet stare viteške kreposti. Zato pa se godi velika škoda na deželi in v mestu — leto za letom...

Vsled nezavednosti in brezbržnosti katoličanov, ki se nič ne zavedajo Masarykovih besed: toliko pravic boste imeli, kolikor si jih boste priborili, izgubljam postojanke drugo za drugo, leto za letom...

Seštejte te naše izgube po naši krivdi, ki gredo časovno v leta, krajevno po vsej domovini in duhovno do pogubljenja duš, seštejmo jih in se trkajmo na »junaška« prsa: moja krivda, moja vélika krivda... Katoliška akcija — in ti?

Dekletom na Dolenjskem! Da omogočimo obisk duhovnih vaj in tečajev KA tudi tistim krajem in župnijam globoko na Dolenjskem, iz katerih dekleta vsled oddaljenosti in pomanjkanja sredstev niso mogla prihajati v

Ljubljano, zato priredimo v avgustu enake duhovne vaje in tečaj v Šmihelu pri Novem mestu. To je posebej za Vas, zato morate popolnoma napolniti hišo v Šmihelu, ki Vas bo gostoljubno sprejela. Naj se po teh duhovnih vajah na široko odpro vrata apostolskemu delu dekliške KA v naši lepi Dolenjski. Dosedanje članice KA iz teh krajev, storite svojo dolžnost v zavesti papeževega navodila: dekletom morajo biti apostoli zopet dekleta sama! Drugo leto pride tako na vrsto Gorenjska.

Tekom počitnic bo izšla knjiga o zgodovini in delu dekliške KA pri nas. V avgustu mine namreč ravno tri leta, odkar se je delo, ki ga je Bog blagoslovil, uspešno začelo. Ob prvi triletnici prosimo vse, ki jim je to delo drago in potrebno, da se spomnijo v svojih molitvah dekliške KA. Kmalu nato bo izšla druga knjiga, v kateri bodo popisani zgledi apostolskega dela, ki so jih doživele članice dekliške KA. Že sedaj prosimo uradnice, učiteljice, dijakinje, visokošolke, delavke in dekleta na deželi, da nam v Ljubljano na tajnico ali svojo zastopnico sporočijo tiste zglede, ki se jim zdijo posebno lepi in potrebni, da jih v pouk zvedo tudi drugi. Seveda ne bodo objavljena nobena imena.

Ani Salmič:

M. G.:

Srečanje

Sem mislila, srečo ti najdem v očeh,
na ustih nekdanji prešerni smehljaj,
pa vidim, to bilo je samo nekdanj,
ko srečo iz moje si čaše ti pil.

— — —

Zdrobljena je čaša, ostal ti je greh.

— — —

Zdaj ves prisiljen, grenak je tvoj smeh,
v bolestne ti gube nabrano je lice.

—

Sam Bog ve, kam tožne strme ti oči?
Pri tebi zdaj sreča nič več ne mudi se.

— — —

Čuj, fant moj nesrečni,
moj resni nasvet:
Ne vdiraj v božja svetišča deklet!
Gorje, če od njih boš v prevari preklet!

Deklici

Svetli kodri
vedri smeh,
v licih rože,
lesk v očeh,
mlada pesem
v sončnih dneh!

Nagelj v oknu,
vrisk noči,
sen o sreči:
to si ti!

Čuj, deklič, me!
»Sreča gre,
zlato kodri
osivé;
cvetje vene,
se ospé,
sončna pesem
umrjé.«

PO ŽENSKEM SVETU

Klic po materinstvu. Prijateljstvo izza dekliških let se ohrani tudi za poznejša leta. Tako je mlada žena, ki je bila že dve leti poročena pisala svoji prijateljici, katera ji je poročala o svoji materinski sreči, tako-le: »Iz srca me veseli, da si tako zelo srečna v zakonskem stanu. Tudi jaz sem zadovoljna, hvala Bogu, a tiste materinske sreče, ki si je tako zelo želim, žal ne uživam. Ne smem še obupavati, saj sem šele dve leti poročena. Vem, da je mnogo mladih žen, posebno po mestih celo veselih, če nimajo otrok. Tam so otroci le nadloga in nadlega, imajo pač rajši psičke in mačke. Jaz pa imam otroke tako zelo rada! Vsa sem srečna, če imam poleg sebe kakega otroka, kako bo šele potem, ko bi imela svojega. O, da bi se mi ta želja kaj kmalu izpolnila! Ti me gotovo razumeš, ko sama že uživaš materinsko srečo.«

Avstrijska mladina. Mladinski list Jung-Österreich št. 2. prinaša kratek poziv avstrijskega kanclerja dr. Sušnika za avstrijsko mladino. Tako-le se glasi: Beseda mladim Avstrijcem: Učite se zgodovino svoje avstrijske domovine! Odprite srca, da spoznate kulturno zgodovino naše dežele in iz nje spoznate, da je iz soglasja nemške in krščanske kulture nastala naša domovina Avstrija! Učite se nemško govoriti, nemško pisati, nemško čutiti! Učite se združiti v celoto! Učite se ubogati in spoznavajte pred vsem drugim to, da je samo oni zmožni druge voditi, ki se je v grenkih in težkih urah naučil ubogati.

»Amerika«. Profesor James A. Magner iz Chicage pripoveduje o položaju katoličanov v Mehiki v časopisu Revista Javeriana. Največ verskega poguma kažejo žene. dočim se moške pomikajo v ozadje. Pogumne mladenke hodijo od hiše do hiše in spodbujajo prebivalstvo, da vztrajajo v veri. Katoliški tednik »Amerika«, ki izhaja v Newyorku in ga izdaja katoliška zveza, se bavi z vsemi vprašanji verstva in vzgoje in je katoličanom v Mehiki velika pomoč. Posega v javno in zasebno življenje ter ima nalogo, zlasti družino in družinsko življenje prepojit s krščanskim duhom. Zlasti pa nudi vsem stanovom ženstva, izobraže-

nim in preprostim, izbrano, versko in duhovno hrano. Prinaša v družine tudi pouk iz katekizma za otroke. Prav mehiške žene so pokazale čudoviti pogum in izredno ljubezen ter občudovanja vredno stanovitnost v veri.

Hitlerjeva mladina. Hitler je v »Hitlerjugend« organizirani mladini pripravil velike kose zemlje do 200 juter. Na tej zemlji naj bi se zgradila prava mladinska vas, ki bo izročena tej mladini v upravo in bo ta mladina bivala v njej. Vsaka vasica bo imela več kmečkih hiš s polji, vrtovi in hlevi, da se bo mladina vadila v praktičnem gospodarstvu in poljedelstvu.

Vljudnost naj krasi mladino! Učiteljstvo v Čehoslovaških šolah ima posebno nalogo, da vzgaja mladino v lepem vedenju in ljubeznivem obnašanju v svoji okolici. Po šolah in šolskih hodnikih visi cela vrsta lepih in spodbudnih izrekov za lepo vedenje, ki naj krasi vso češko in slovaško mladino. Važna naloga je tudi za naše matere, da z vso vnemo vzgajajo otroke k lepemu vedenju. Vedno bolj se kaže posurovelost mladine, zlasti one, ki prebije polovico svojega življenja na cesti. Cesta pa je tako slaba vzgojiteljica. Naj bi naše matere ne smatrale lepega vedenja za meko nepotrebno stvar, ampak naj bi vedno in povsod svojim otrokom vcepljale v glavo in srce tisti izrek, ki je podlaga za lepo vedenje: Karkoli hočeš, da drugi tebi stori, tudi ti njim stori.

Kronanje angleške kraljice. Angleška kraljica Elizabeta si je naročila obleko za kronanje pri samih domačih podjetjih. Dasi je Pariz središče mode, je kraljica poverila vse delo domačim angleškim tverdkam. Celotno sviloprejk so bile zrejene doma na farmi v Kentu. Iz kokonov teh sviloprejk so potem doma stkali svilo za kraljičino obleko. Barva te svile je čisto bela in prehaja v slonokoščeno barvo. Kroj obleke je princeški, s predpisano vlečko. Ko je bila svila prirojena za obleko, je začelo 12 izkušenih vezilj vesti razne okraske. Vse risbe je izvršila umetnica Hanly Seymour. Ob vratu, ki je izrezan na kvadrat,

so všiti želodki in hrastovo listje. Ob robu obleke in vlečke pa so uvezeni grbi in znaki posameznih dežel, ki spadajo pod angleški imperij. Ker je vrtnica simbol angleške države, je ta uvezena v to dragoceno obleko. Škotsko prestavlja zimzelen, luk (čebula) Wales, deteljica Irsko, lotos Indijo, javorjev list Kanado, protej (grmiček) Južno Afriko, akacija Avstralijo, praprot novo Zelandijo. Vse te vezenine so uvezene z zlatimi nitkami iz zlatih zrn in cekinčkov. Rokavi so prerezani po dolgem in okrašeni z dragocenimi čipkami. Kraljica mati Marija je imela obleko iz

zlatega brokata. Za okraske si je izbrala vrtnice in fuksije, ki so bile uvezene ročno v srebru. Vrhu obleke je imela vijoličast plašč z dolgo vlečko. Frizura kraljice vdove je vedno enaka, kakor jo poznamo po slikah. Tudi ob kronanju je bila prav tako počesana. Vrhu las je bil postavljen diadem, ki je del tiste krone, katero je nosila 1911, ko je bila kronana s svojim pokojnim možem kraljem Jurijem V. — Za vse plemkinje je bila predpisana obleka, katere kroj in blago je moral odobriti kralj in dvor. Čitali smo o velikih svečanostih o priliki kronanja dne 12. maja.

IZ NAŠIH KROGOV

DEKLIŠKI KROŽEK RAJHENBURG

Ko nam je dana svoboda, da smemo zopet javno nastopati in izpovedati svoje katoliško prepričanje, je naša zavedna krščanska mladina vstala k novemu življenju, začela se je organizirati in zbirati v tako zvane dekliške in fantovske krožke.

Da pa ne bi Rajhenburg zaostal za drugimi, sta naša dobra in požrtvovalna gosпода kaplana poskrbela, da se je tudi pri nas ustanovil dekliški in fantovski krožek; bil je prvi v Posavju. Naš ustanovni sestanek smo imele v mesecu aprilu. Naš duhovni voditelj g. Križnič so nam v uvodnih besedah povedali, kakšen namen in cilj ima ta krožek in kakšno naj bo njegovo delovanje. Prišla je tudi gospodična Jurkovič iz Celja, katera nam je predavala o mišljenju in nizkotnem gledanju sodobnega sveta na dekle in ženo. Sestanke imamo vsakih štirinajst dni, in sicer vsako prvo nedeljo v mesecu skupno z Marijino družbo. Prvo nedeljo v maju so naše sestre vprizorile igrice »Klic božji«. Nabrale smo tudi ta dan 100 din za krst zamorskega otroka; ker pa je majnik posvečen Mariji, je otrok dobil njeno ime. Imamo pa v Rajhenburgu tudi mnogo nasprotnikov in nasprotnic, katerim je naš krožek bodeči trn v peti. Pa se jih ne ustrašimo; pripravljene smo na vse žrtve in borbe, ki nas mogoče še čakajo pri delu na prosvetnem polju. Naša volja je trdna in odločna. Naj pridejo zapreke še tako velike, klonile ne

bomol Naša mladina bo izpovedovala svoje versko prepričanje vedno in povsod; izpovedovala to, kar ji je že v rani mladosti globoko v dušo vcepila naša slovenska krščanska mati. — Bog živi!

SLOV. KRŠČANSKA ŽENSKA ZVEZA V LJUBLJANI

Na občnem zboru Slov. krščanske ženske zveze dne 18. aprila t. l. izvoljeni odbor je sestavljen:

Predsednica: Lebar Anica, podpredsednica: Klemenc Pepca, blagajničarka: Srebot Marija, tajnica: Golob Anica, odbornice: Pajman Julija, Vodeb Adolfina, Žitko Anica.

Sklepi občnega zbora

1. Materinsko proslavo pripravljajo navadno mladinski odseki. Materam pa naj se ob materinski proslavi omogoči duhovna obnova (duhovne vaje).
2. Velika umrljivost dojenčkov in otrok kaže, da so matere premalo poučene o negi in vzgoji otrok. Ženska zveza bo v prihodnjem letu skrbela, da dobi vsaka mati ob porodu navodila za nego in vzgojo otroka. Odbor Ženske zveze naj vse potrebno pripravi, da se ta načrt izvede čimprej.
3. Ženska zveza naj organizira brezplačne zdravstvene, gospodinjske, kuharske in šivalne tečaje za siromašne delavske in obrtniške žene in dekleta. Za prirejanje

takih tečajev naj Zveza prosi na mero-
dajnih mestih za podporo.

4. Pri upravi policije naj se posreduje, da
kar najbolj omeji obratovanje nočnih
lokalov, kjer družinski očetje in sinovi
zapravljajo zdravje in denar, družine
pa trpe pomanjkanje.
5. Pijančevanje je glavni vzrok bedi in ne-
moralni v naših družinah. Ženska zveza
naj posreduje, da se policijski predpisi
proti pijančevanju poostre. Prav tako
naj izposluje, da se že obstoječi pred-
pisi glede nedostojnega obnašanja v ko-
pališčih strogo izvajajo.

Tudi zoper preklinjevanje, ki se je
med našim narodom tako grdo razpaslo,
naj oblast ostro nastopi.

6. V zadnjem času se vedno bolj širi por-
nografsko čtivo in slike, ki se vtihotap-
lja celo med šolsko mladino. Odboru
se naroča, da naprosi oblast, da to pre-
preči.

Občni zbor je razpravljal tudi o žen-
ski uri v ljubljanskem Radio. Odseke
in društva prosimo, naj sporoča svoje
želje in predloge glede radiopredavanj
v ženski uri.

Tečaji. Zdravstvene, gospodinjske in
šivalne tečaje bo Ženska zveza tudi pri-
hodnjo jesen in zimo prirejala v istem

Razstava ročnih del.

Razstava kuharskih izdelkov.

obsegu, kakor doslej. Društvom in od-
sekom, katerih članice se za tečaje zani-
majo, bo Ženska zveza dala podrobna
pojasnila.

Članarina. Članarino za l. 1937, ki
znaša Din 25.— pošljite, prosimo, po
po položnici, ki ste jo prejeli.

DOBROVA PRI LJUBLJANI

Nikar ne mislite, da smo pri nas zaspani.
Delamo, pa še kako! Preteklo zimo smo
imele gospodinjski tečaj, ki se je začel po
Treh kraljih in je trajal skoraj do Velike
noči, to je celih deset tednov. Obiskovalo
ga je 16 deklet, ki so se ga vse prav pri-
dno udeleževale, čeprav so imele nekatere
celo uro daleč. Tečaj je z večšo spretnostjo
vodila gđc. Polonca Bergant iz Komende,
ki ima pri tako velikem uspehu največ za-
sluge. Zato ji bomo vedno hvaležni, saj
se je toliko trudila z nami. De le njen
trud ni bil zastonj! Tečaj se je vršil pod
okriljem Krščanske Ženske Zveze v Ljub-
ljani. Med tečajem smo igrale tudi lepo
in sijajno uspelo igro p. Zakrajška »Pri-
segam«, ki je mnogo pripomogla h kritju
stroškov. V tečaju smo se učile vsega, kar
pride vpoštev za gospodinjo. Nismo samo
kuhale in šivale, marveč smo tudi delale
na vrtu, učile smo se umnega sadjarstva,

Gospodinjski tečaj na Dobrovi.

vrtnarstva, kmetijstva, živinoreje. Pa to je za gospodinjstvo premalo, zato smo se učile tudi vzgojeslovja, kar je predaval g. župnik Josip Klopčič. O zdravstvu nam je praktično govoril g. dr. F. Puc, banovinski zdravnik na Dobrovi. G. kaplan je pa imel računstvo, ki je za gospodinjstvo tudi zelo važen predmet. Na tiho nedeljo smo v lepo okrašeni dvorani Cerkvenega doma priredile lepo razstavo vseh izdelkov, ki smo jih naredile na tečaju. Dež je sicer ves dan pošteno zalival, vendar je prišlo veliko ljudi pogledat uspeh našega dela. Vsi so bili naravnost presenečeni nad lepimi izdelki inso se čudili, da smo toliko naredile.

Tečaj je imel za nas tudi ta velik pomen, ker je bil šele prvi v našem kraju. Pa se menda dekleta že menijo, da ga bomo prihodnjo zimo morali spet prirediti. Prav, potreben je vsem dekletom in pri nas je deklet toliko. Saj po zimi tako veliko ne zamudimo in tisti dinarji, kar ta šola stane, se bogato obrestujejo.

Zadnjič sta nas obiskali dve gospodični iz centrale dekliških krožkov in smo se pomenili v Domu o važnih sodobnih vprašanjih.

Prvo nedeljo v maju smo imeli lepo ma-

terinsko proslavo, na kateri smo tudi dekleta nastopile s simboličnimi vajami in zbornimi deklamacijami. Proslava je nad vse lepo uspela in smo lepo proslavili naše mamice. — Bog živi!

LUČKO SEM PRIŽGALA ...

in šopek dehtečih binkoštnih nageljnov sem prinesla na Tvojo gomilo, Milka! Mar zato, da poživim znova spomin na Te? Ne — saj me itak vse spominja na Te. Ko se je vrnila pomlad, sem se spomnila Tvoje želje, da bi jo tudi Ti še enkrat dočkala ... Ko hodim ob jutrih k šmarnicam, se ozrem na okno Tvoje sobice, kjer si nekoč trpela in tako vdano prenašala svojo bolezen. In — kadar slišim pesem: »Pomlad že prišla bo, Tebe pa več ne bo —« velja Tebi. Da, dosti je spominov, ki me vežejo na Te. Veš, Milka, morda bi pa tudi moja nemirna duša našla boljšo smer, ko bi še hodila k Tebi, kakor sem nekoč ... Mnogo se je spremenilo od takrat ...

A kaj bi tožila; maj se je vrnil — mesec belih cvetk — in z njim novo upanje. Spet hodim na naš prelepi Št. Jurski hrib, odkoder vidim tako daleč naokrog — našo mirno vasico pod njim — s prijazno cer-

kvico, tam blizu počivaš med mnogimi drugimi križi tudi Ti, draga Milka. — In če Ti še povem, da mi od tu gori zbeži pogled še dalje — nekam v daljavo; — ah, Milka ne boš me razumela — mnogo se je spremenilo od takrat...

V maju 1937.

Magda.

Č.S. TEREZINI KOLMAN — MESTO ŠOPKA NA GROB!

Pozdravljam te Gorenjska stran!...

S kakšnim veseljem sem včasih zapela to pesmico. A zdi se mi, da je ne bom nikdar več, tako rada prepevala. — Zakaj ne?

Zato, ker me spomni ta pesem na nekaj silno grenkega. V Križah na Gorenjskem namreč spava v tisti hladni zemljici naša tako spoštovana č. s. Terezina. Daleč od nas, na Golnik, si je šla iskat zdravja, — a ljubi Bog je hotel drugače.

Dne 8. aprila je prispela brzojavka, k nam v Sv. Peter, — s. Terezina je umrla.

Vzdrhtela je vsa župnija, porosile so se oči vseh, ki so jo poznali, zlasti njene učence, — naše častite sestre ne bo več.

Nisem mogla verjeti, da je to res. Ona ki mi je bila v šoli tako blaga učiteljica, in tako milega ter zmiraj veselega srca. Ne, to ni mogoče! Ko tako premišljujem

pa se oglasi naš gorski zvon ter mi tako žalostno pritrdi, da je to resnica.

In ko so jo 10. aprila v Križah položili v hladni grob, tedaj so peli naši zvonovi tako trdo, kakor da bi hoteli reči: č. s. Terezine ne bo več nikdar k nam v Sv. Peter. — Da, nikdar več!

In če ravno je ni bilo mogoče spremiti na zadnji poti, pa vendar gori v nas ljubezen in hvaležnost, za vso skrb, ki jo je imela z nami. Da, častita sestra, ohranimo Te v hvaležnem spominu! Ljubi Bog naj tisočero poplača ves trud! Spominjali se Te bomo pri sv. maši, zlasti pri mizi Gospodovi.

Sv. Križ pa nam govori, da vidimo se nad zvezdami!

Štefka.

DUHOVNE VAJE

za meščanske gospe bodo v Domu Device Mogočne, Lichtenthurn, od 10. do 14. julija. — *Duhovne vaje za gdč. učiteljice in uradnice* bodo od 15. do 19. julija. — *Duhovne vaje za dekleta* bodo od 12. do 16. avgusta. Pričetek prvi dan ob 6. uri zvečer, sklep zadnji dan zjutraj. Oskrbnina znaša 100 din. Prijavite se na: Predstojništvo Lichtenthurnovega zavoda, Ljubljana, Ambrožev trg 8.

ŽENA V DOMU

SAMOSTOJNA JEDILA

Z vročim letnim časom si gospodinja želela poenostavljenja gospodinjkega dela, predvsem kuhanja. Tedaj se spomnimo na samostojna jedila, takozvane skuhnje, ki jih je tudi pri nas lepo število. V Nemčiji se ta vrsta jedi posebno priporoča, ker so uvedli vsak teden dan samostojnih jedi, ki se ga morajo držati tudi največji obrati. Kosilo pa vseeno računajo po običajnih cenah in gre pribitek za zimsko pomoč. Nemec ima za taka jedila tudi posebno ime »Eintopfgericht«. Temu izrazu bi pri nas še najbolj odgovarjala vipavska skuhnja, ker samostojna jed je tudi še kaj drugega, n. pr. razni štruklji, žganci z mlekom itd. Zlasti so skuhnje važne za taborenja, ko kuhajo na prostem v kotlih, da ne bo večne polente in makaronov.

Svinjina s sočivjem

Oснаži in zreži na rezine $\frac{1}{2}$ kg korenja, $\frac{1}{2}$ kg kolerabic in $\frac{1}{2}$ kg krompirja. Na majhne koščke zreži tudi $\frac{1}{4}$ kg mastne prekajene svinjine, takozvanega »cesarskega mesa«. Zloži vse izmenoma v kozico in zalij z vodo, toliko da stoji čez. Kuhaj pokrito eno uro. Naredi svetlo prežganje, vlij v kozico, dobro premešaj, po potrebi še malo osoli in ko dobro prevre, serviraj. Če imaš raje bolj redko, prežganje lahko opustiš.

Ogrska zelenjava

Zreži na rezance dva lepa korenčka in dve kolerabici, razdeli na cvetke 1 karfi-jolo, osnaži in zreži 2 zeleni papriki. popari $\frac{1}{4}$ kg svežih ali 10 dkg suhih gob in zreži na kosce $\frac{1}{2}$ kg krompirja. Prepraži na 10 dkg sesekljanе prekajene slanine 2

veliki, drobno zrezani čebuli, dodaj kavno žličko sladke paprike, malo kumna, majarona, strtega česna in vso zelenjavo razen krompirja. Ko se dobro prepraži dodaj še 2—3 žlice paradižnikove mezge ali olupljenih svežih paradižnikov in zalij z 1 l vode. Osoli, če ti ugaja, dodaj še 1 magijevo kocko in pusti vreti pol ure. Potem dodaj krompir in kuhaj, da bo vse mehko. Poleg daj oprazene žemeljne rezine.

Srbska kisla čorba

Razreži na kocke $\frac{1}{2}$ kg jagnjetine. Naredi svetlo prežganje, dodaj drobno zrezano čebulo, zelenega peteršilja in pripravljeno meso, potresi z žličko sladke paprike in zalij z 2 l vode. Osoli, prideni pol lavorjevega lista in kuhaj, da se zmehča. Ko je že skoro mehko, zakuhaj 4 pesti riža in ko je gotovo, vžvrkljaj 1 jajce in postreži.

BODITE PREVIDNI KOMU POVERITE SVOJE STVARI !

Gospa N. N. je dala na kolodvoru neke mu popolnoma tujemu človeku v varstvo svoj kovčeg, ker je hotela pred odhodom vlaka kupiti še neke stvari. Ko se je zopet vrnila, ni našla ne kovčega ne dotičnega človeka. Njena prijateljica se je v razgovoru z neko gospo v špecerijski trgovini zelo razburjala radi te neprevidnosti, kako se more povsem tujemu človeku zaupati svoj kovčeg. Zares škoda za lepo perilo, ki se je nahajalo v kovčegu. Pri tem se spomni, da rabi milo za pranje perila. Na vprašanje trgovca, kakšno milo želi, je odgovorila: »Vseeno!« Nato se oglasi gospa, s katero se je poprej pogovarjala: »Zdi se mi, da ste Vi ravno tako neprevidni kakor ona gospa na kolodvoru! Svoje perilo, ki je gotovo več vredno kakor je bilo ono v kovčegu, hočete poveriti kakršnemu koli milu. Bodite previdni pa vzemite za pranje milo, katerega ime jamči za dobro kakovost, to je izborno *Schichtovo milo Jelen*, ker imate v tem slučaju gotovost, da ste kupili najboljše jedrnatost milo, katero obstoja.«

Kako gospodinja skrbi za mrzle pijače?

Prav počitniški meseci s svojo vročino dajo gospodinjim mnogo skrbi, da oskrbi svojim družinskim članom primerne hla-

dilne pijače. Vse te pijače naj bi bile mrzle, vendar ne ledene; zato naj nimajo manj kot 12° C. Bolj mrzle pijače škodujejo želodcu, katerega povprečna temperatura 37° ne prenese tako hitre izpremembe. Marsikatera zagonetna želodčna bolezen ima svoj prvi vzrok v taki mrzli pijači. Gospodinja naj tudi vsem svojim družinskim članom dopove, da mrzlih pijač nikoli ne pijejo hlastno, ampak v malih požirkih, ker s počasnim pitjem v malih množinah dosežejo mnogo večjo ohlajo, kakor pa s hitrim pitjem.

Vse hladilne pijače moremo z ledom, ki ga dodamo naravnost ali z ohlajenjem na ledu ali pa z umetnimi hladilnimi sredstvi pripraviti do nižje temperature. Najnevarnejši za človeški organizem je hlajenje z dodatkom ledu. Vse take pijače morajo, da se omili ta izredni mraz, dobiti nekoliko alkoholiziranega dodatka. V naših krajih sicer tega načina toliko ne poznamo razen v sladoledu in ledeni kavi, ki pa ne spadata k pijačam. V južnih krajih pri morju pa dobimo v navadno limonado, ki si jo naročimo, kos ledu, ki je v neznosni vročini za pivca prava skušnjava. Poleg tega pa ima led, zlasti oni, ki ga pridobivamo na umeten način, kaj lahko primešane razne bakterije in bacile, ki so potem zdravju nevarne.

Drugače je, ako hladilno pijačo ohladimo ob ledu. Paziti moramo, da ni preveč mrzla in jo potem primerno zavživamo. Težava je le pri tem, da dobimo pravo temperaturo, ki ni zdravju škodljiva. Mnogokje imajo ledeno omaro; tam ni težav za hladilne pijače. Kjer pa ledene omare nimamo, si pomagamo na drugačen način. N. pr. dve debeli flanelasti vrečici napolnimo trdno z drobnimi kosci ledu, ki jih zmešamo s soljo. Eno izmed teh vrečic položimo na dno prostorne lončene posode, postavimo nanj dobro zaprto steklenico s pijačo in pokrijemo z drugo vrečico. Odprtino lonca pa zapremo s primernim krožnikom. Ta lonec ovijemo z mokro platneno ruto in postavimo na hladnem kraju v mrzlo vodo. Na ta način se pijača zelo ohladi. Druge vrste hladilno sredstvo bi bilo, da več manjših kompotnih kozarcev napolnimo z ledenimi koščki in pomešamo s soljo — biti pa morajo popolnoma snažni in čisti — ter jih postavimo v po-

sodo s hladilno pijačo. n. pr. v škaf, v katerem imamo pripravljeno limonado, malinovec ali kaj podobnega. Kozarci pa morajo biti dobro zaprti, da ne prihaja iz njih tekočina, ki je slana. Kupimo lahko tudi take posode iz porcelana ali pločevine, ki se dobro (hermetično) zapro in jih lahko napolnimo z ledom in soljo ter jih uporabljamo tako, kakor smo prej omenile.

Mnogo težje pa je tam, kjer gospodinja nima ledu na razpolago. Tam si mora pomagati pač z našimi starimi sredstvi. Navadno ima vsaka hiša zelo hladno klet, ali globok vodnjak, kamor tudi lahko postavlja pijače, ki jih hoče dati za ohladitev. Ako napravi hladilno pijačo in jo hoče obdržati dalje časa res hladno, pomaga precej dobro, ako posodo, v kateri je pijača, ovije z mokrimi rutami in postavi vse skupaj na prepih. Na prepihu se začno namreč mokre rute sušiti, kar porablja toploto, katero odtegne posodi s pijačo. Zato pa mora rute vedno iznova namakati, da se nikoli do dobra ne osuše. Zelo koristna mešanica za hlajenje je tudi en del soli in štiri dele vode; to zniža temperaturo za 2°. Seveda je v naših razmerah tudi sol precej dragocena stvar v gospodinjstvu in je je največkrat škoda za take namene. V teh slučajih pa se najbolje poslužujemo mrzle kleti.

Čas ukuhavanja — čas skrbi

Če greš sedaj po trgu ali tudi samo na sprehod, povsod vidiš obilico mlade zelenjave in prvega sadja. Privošči ga svoji družini v obilni meri! Ne samo solate, skuhaj nežnih kolerabic, ki so nadevane prvovrstna slaščica, grah, mladi korenček in gobe so kar imenitna skuhnja tudi brez mesa, še boljše seveda s teletino. Vse mlado sočivje ne kuhaj dolgo v vodi; skrbno oprano zreži in kar praži na masti ali presnem maslu, da se zmehča, dodaj malo drobtin in samo malce zalij, pa boš videla kako je tako bolj okusno, kot če najprej dolgo kuhaš in daš potem na prežganje. Tudi vkuhaš lahko sočivje, vendar samo v patentnih kozarcih in če jih imaš malo, jih raje hrani za sadje, ki ga mora biti vsaj nekaj pri vsaki hiši. Da se ti kozarci ne bodo odpirali, bodi snažna do sitnosti! Trikrat bolje preveč kot premalo. Samo najvestnejša snažnost je vsa skrivnost uspe-

ha pri ukuhavanju, vse drugo je otroška igranja. Če hočeš ukuhavati, namakaj kozarce 24 ur v vodi, da se razmočijo in razvijejo spore, ki so se morda zaredile v kozarcu, če ga nisi takoj skrbno pomila, ko je bil prazen. Potem jih pomij v topli vodi v kateri si raztopila nekoliko sode in jih še splakni v vroči vodi. Nato jih skrbno zbrisi s cunjjo, ki ne bo puščala niti. Ko si kozarce napolnila skrbno obriši rob z mokro in še suho krpo, še enkrat obriši dobro umit gumijev obroček in pokrov in skrbno pritrdi vzmet. Če si vse to vestno upoštevala in vkuhala res popolnoma svežo zelenjavo ali sadje, se ti mora posrečiti. Seveda zadostuje najmanjša kapljica vode, ki je ostala med robom in obročkom ali pokrovom, ali senca nitke, ki je tu ostala od cunje in vse delo je bilo zaman. Če hočeš biti posebno gotova, prekuhaj kozarce čez dva do tri dni še enkrat pa samo za pol časa. Pri sadju se to priporoča, pri sočivju je pa nujno, ker samo z dvakratnim kuhanjem zamorimo vse glivice in klice.

Ali je marmelada dovolj kuhana?

Prava trdnost marmelade je pri raznem sadju različna, odvisna je pa tudi od množine sladkorja, ki si jo rabila. Najprej in najlepše se strdijo, kosmulje, ribizel in jabolka. Priporoča se, da dodaš nekoliko teh sadežev sadju, ki se slabo trdi, predvsem breskvam, jagodam, malinam itd. Če daš na kg pretlačenega sadja kg sladkorja zadostuje, da kuhaš marmelado, to je kuhano in pretlačeno sadje in sladkor, 12 minut. Pri dodatku 75 dkg na 1 kg kuhaš približno 25 minut. Če vzameš pa samo ½ kg na 1 kg moraš pa kuhati vsaj 40 minut. Pri dragem sadju vzemi več sladkorja, ker dobiš tako lepši in boljši izdelek. Pri cenemem sadju zlasti pri jabolkih in češpljah pa vzemi manj sladkorja posebno, če rabiš marmelado za na kruh otrokom. Da pa vemo, kdaj je marmelada dovolj kuhana, moramo večkrat poskusiti. Če daš kapljico marmelade na mrzel krožnik in se v kratkem času tvori tanka kožica, ali če kaneš kapljico marmelade v kozarec mrzle vode in pride kapljica do dna, ne da bi se raztopila, je marmelada dovolj kuhana. V nasprotnem slučaju pa kuhaj še par minut in zopet poskusi.

Pravilno gosto kuhano marmelado vročo

napolnimo v kozarce in pustimo popolnoma shladiti, da se tvori na vrhu kožica, ki varuje notranjost marmelade. Za na vrh pa izrežemo okrogel pergamentni papir, ki odgovarja odprtini kozarca, ga namočimo v rumu ali finem žganju položimo na vrh in še potresemo s salicilom. Potem šele zavežemo s celofanom. Tako zaprta marmelada tudi na vrhu ne bo plesniva, čeprav ni neprodušno zaprta.

Marelični kompott

2½ kg zrelih, vendar še trdih marelic olupiti in prerežiti čez pol in daj v dobro položeno kozico. Potresi z 1 kg sladkorne sipe in polij z ½ l vode. Postavi na štedilnik in pusti, da enakomerno zavre. Potegni h kraju in pusti vreti 12—15 minut, da se marelice zmehčajo. Še tople napolni s srebrno ali prekuhano leseno žlico v kozarce, vlij v vsak kozarec žlico čistega špirta in takoj neprodušno zapri. Posebno dobro zapreš kozarec, če pod celofan, tam kjer kozarec zavežeš, podložiš plast vate.

Marmelada iz borovnic

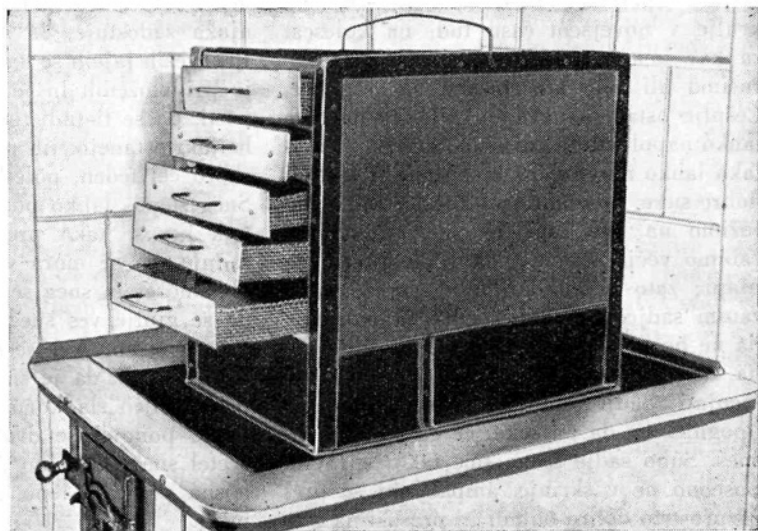
1½ kg dobro zrelih borovnic skrbno preberi, operi, odcedi in daj v dobro položeni lonec. Skuhaj in pretlači ½ kg napol zrelih jabolok in jih s ¼ kg sladkorja daj k borovnicam. Med vednim mešanjem kuhaj 25—30 minut, poskusi kot je to zgoraj opisano, dodaj še sok ene limone in napolni v kozarce.

Ribizlov odcedek

2½ kg ribizla operi, oberi od pecljev, zmešaj s 2 kg sladkorne sipe in pusti v dobro položeni posodi pokrito 24—36 ur. Postavi na zaprti štedilnik in kuhaj brez mešanja, da vse jagode razpočijo. Potem precedi skozi prt, navezan na noge poveznjenega stola in napolni v steklenice. Zamaši z novimi prekuhanimi zamaški, preveži dobro s motvozom in kuhaj v sopari 15 minut. Goščo, ki je ostala pokuhaj še 10 minut, daj v kozarec in kmalu porabi.

Sušenje sadja

Kje so časi, ko je imela vsaka hiša svojo skrinjo suhega sadja, krhljev, hrušk in češpelj, ki je nudilo starim in mladim zdravo in tečno okrepčilo pozimi in poleti! Da se ta lepa in koristna navada vse preveč opušča, pričajo mnoge razpadajoče sušilnice, ki jih vidiš v krajih, bogatih s sadjem. Vzrok za to je tudi, ker je bilo sadje sušeno v starih preprostih sušilnicah z dimom slabe kakovosti in so nam bolj dišale suhe slive z našega jugo, ki so izvrstne. Sušilo se je tudi na peči, ki jo pa bolj in bolj spodriva štedilnik in se zlasti poleti kuri peč le kadar se peče kruh. Da se temu odpomore, je v mnogih krajih v rabi sušilnica za štedilnik, ki si jo moremo z malimi stroški narediti tudi sami. Ta sušilnica sestoji iz omarice s predali. Predalov je 6 ali 8 in je prvi dvignjen 8—10 cm od tal. Predali so štirioglati, 5—6 cm visoki obodi,

Sušilnica
za sadje.

dolgi 40—60 cm in široki 30—40 cm. Za dno je lahko nerjaveča mreža ali navskriž nabiti remeljci. V te predale naložimo sadje in celo omarico postavimo na štedilnik kar med kuhanjem, če je prostor, drugače pa takoj, ko je prostor. Predale moramo menjavati, posebno če dobro kurimo, da se nam sadje na spodnjih lesah ne zažge. Zato je boljše, da imamo omarico. Zado-
stujejo pa tudi samo lese, ki jih naložimo drugo vrh druge, spodaj pa podstavimo primerne kose opeke, samo da moramo potem večkrat prestaviti vse lese, pri omari-
ci pa potegnemo ven spodnji in zgornji predal in jih zamenjamo.

Za sušenje odberemo zdravo, dobro zrelo sadje čim boljše kakovosti. Le dobro, sveže sadje da dobro suho sadje; iz ognitih jabolk in slabih, otresenih hrušk ne bomo dobili kaj prida izdelek. Sadje lahko sušimo olupljeno ali neolupljeno. Zlasti za domačo rabo se bolj priporoča neoluplje-
no sadje, ker ima več dragocenih hranilnih snovi, za prodajo pa doseže olupljeno sadje boljše ceno. Premalo se zaveda naša podeželska gospodinja kako lep vir dohodkov ji lahko nudi suho sadje. Zgodilo se mi je, da sem prosila gospodinjjo, ki je imela zidno sušilnico in cele kupe sadja, naj ga še zame nekaj nasuši, pa mož ni pustil, češ, da ga mora namočiti za žganje. Kdor je žganje že kuhal, ve kake množine namočenega sadja je treba zanj in koliko več bi se dobilo za dobro suho sadje.

Preden sadje razrežemo za sušenje, ga skrbno operemo. Jabolka razrežemo na krhlje v novejšem času tudi na kolesca, za kar imamo posebne priprave. Hruške sušimo ali cele ali zrezane na polovice. Češplje ostanejo navadno cele, če hočemo lahko napol suhim iztisnemo koščico. Pravtako lahko naredimo s češnjami, ki so tudi dobre suhe, posebno brez koščic. Sadje naložimo na lese samo v eni vrsti. Sprva rabimo večjo vročino, da vodo hitreje izhlapi; zato bomo dali lese s sveže narezanim sadjem spodaj. Paziti pa moramo, da ne bo prevroče, ker se potem sadje kuha, ne pa suši. Torej paziti in pravočasno menjati! Sadje je dovolj suho, če se da še upogniti, ne da pa soka, če ga še tako stisneš. Suho sadje se ne sme takoj spraviti, posebno ne v skrinje, ampak naj se prej razprostrto dobro ohladi in presuši na zra-

ku. Najbolje ga shranimo v vrečah, ki jih obesimo na zračno podstrešje.

Ker smo že pri sušenju, bi rada povedala, kako sušimo razne sadne pašte ali sire, če nimamo kozarcev za marmelado, ali če bi radi ceneno slaščico za otroke. Sadje katerekoli vrste skuhamo, pretlačimo in z večjim ali manjšim dodatkom sladkorja skuhamo v zelo gosto marmelado. To namažemo prst na debelo na pergamentni papir in posušimo na soncu ali na neprevroči peči, da je še voljno in se da rezati kot sir. Te kose zavijemo v papir in hranimo na suhem. In če bo malček prav siten mu odrežemo košček in bomo imeli mir za dalj časa, samo pazimo, da sam ne stakne, kje imamo te dobre stvari spravljene, ker bo potem kmalu vsega konec. »Ne vpelji nas v skušnjavo« velja tudi tukaj in rada bi poznala otroka, ki bi se tej skušnjavi stalno upiral.

KUHINJSKI ZAPISKI

Beljakov sneg

Da se nam posreči boljše pecivo, da je rahlo in lepo naraslo, zavisi v veliki meri od dobro stepenega snega. Če hočeš res trd sneg, stepaj beljake v medenem kotliču s kositerno metlico. Vse druge priprave so samo nadomestki in jih lahko rabiš le za bolj priproste močnate jedi, vendar je tudi tukaj bolje, da se potrudiš in napraviš trd sneg, ker ta zelo zrahlja vsako jed. Beljaki morajo biti sveži in čisti. Kaplica rumenjaka zadostuje, da se ti sneg ponesreči. Pri svežih jajcih se na to lahko pazi, slabše je pri vloženih in je treba že precej ročnosti, da se ti tudi tukaj posreči. Če nam beljaki ostanejo, jih pozimi lahko hranimo skoro cel teden, poleti pa največ dva dni. Sneg stepaš lahko počasi in ti ni treba hiteti, ker se tako prehitro utrušiš in nazadnje, ko se mora ves sneg hitro gibati, obnemoreš in sneg se sesiri. Paziti moraš, da se giblje ves sneg, da ne otepaš samo na eni strani, ker se tako tudi rad sesiri. Ko se ti zdi, da je sneg že dovolj trd, mu pridaj žlico sladkorja in stepaj dalje. To lahko ponoviš še dvakrat, da dobiš gost, svetel sneg, ki ti bo pomagal, da boš ponosna prinesla lepo posrečeno pecivo na mizo.

Škofovski kruh

Mešaj pol ure 4 cela jajca in kolikor tehtajo jajca, sladkorja. Potem primešaj prav toliko moke in 5 dkg rozin, 5 dkg debelo zrezanih orehov ali lešnikov, 5 dkg na kocke zrezanega citronata, 5 dkg na drobne koščke nalomljene čokolade in če imaš 5 dkg kutinovega sira. Napolni v dobro namazan, z moko potresen model in počasi peci 1 uro. Ta kruh se dolgo drži in je vsak dan boljši.

Medene kroglice

Vmešaj 25 dkg medu z 2 jajci, žlico ruma, žličico cimeta, malo popra, klinčkov in ingverja. Dodaj cel pecilni prašek in 35—40 dkg moke, da dobiš krepko testo.

Oblikuj kroglice orehove velikosti in nekoliko sploščene polagaj na namazano pekačo. Pusti počivati 2 uri in jih speci v precej vroči pečici zlatorumeno. Medtem kuhaj 20 dkg sladkorja z osminko vode, da se gosto potegne, primešaj žlico sipke moke in stresi notri pečene še tople kroglice. Rahlo premešaj, da se jih sladkor enakomerno prime in jih zloži na pergamentni papir, da se osuše. Shrani jih na suhem prostoru.

Kuhaj varčno in dobro! Kako to dosežeš, ti pove knjižica, ki prinaša preizkušena, pa še nikjer objavljena navodila in recepte za kuho, konzerviranje sadja itd. Cena Din 3.— Plačljivo tudi v pisemskih znamkah. — Naroča se pri upravi Vigredi, Ljubljana, Masarykova c. 12.

DOBRE KNJIGE

Franca Jakliča Izbrani spisi. Uredil J. Logar. I. zv. Kot zbirka domačih pisateljev je zdaj izšlo petero povesti iz prve dobe Jakličevega pisateljevanja. Kdor je kdajkoli čital katero Jakličevo povest, ta ve, kako domače in prijetno čtivo je to. Spomniti se je treba na povesti, ki so izšle v Mohorjevih publikacijah, pa bomo vedeli, kako so primerne za domače čtivo. Zlasti bodo zanimale Vigrednice z dolenske strani, kjer bodo našle domače vasi in njih prebivalce kar točno popisane. Prav res si bodo to knjigo rade nabavile Vigrednice za svoje domove. Cena knjigi je din 60.

Svetla pot, spisal Fr. Jaklič, prof. v Ljubljani. Obsega 300 strani, založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena vezani knjigi 48 din. — Prepotrebna knjiga, kakršne smo že dolgo pogrešali. Na stvaren in tehten način, v prikupni, poljudni obliki govori o najvažnejšem in najkočljivejšem vprašanju mladinske vzgoje in samovzgoje — o seksualnem problemu, o čistosti na verski podlagi. Od pravilne rešitve tega vprašanja zavisi ne le zasebna sreča mladega človeka, ampak tudi poznejša sreča družine, ker je čista mladost najboljša in najzaneslivejša priprava za srečen zakon. Pisatelj je napravil s to knjigo naši mladini in naši javnosti veli-

ko uslugo. Pri čitanju se človek vnovič živo zave čistega življenja, pa tudi vse nesreče, ki kakor maščevalka hodi za seksualnimi zablodami. Vabljivo so opisani pripomočki za ohranitev in zopetno dobitve čistosti. Stvarno je opisan pravilen odnos med fantom in dekletom in razlike med njuno duševnostjo. Težko si je misliti knjigo, ki bi fantu ali dekletu bila bolj koristna in dobrodošla kot je ta vzgojna knjiga. Njena bogata vsebina je dragocena tudi za starše in vzgojitelje. Z največjim pridom pa jo bodo uporabljali g. veroučitelji in dušni pastirji ter voditelji naših fantovskih in dekliških odsekov, katerim bo nudila obilo gradiva, katerega jim je doslej primanjkovalo. Knjigo toplo priporočamo tudi vsem posvetnim društvom v nabavo.

Jožef Seigerschmied, Dobri Zveličar, Vrtnice, 1937. Glasnikova knjižnica, zvezek 9. — Nabožna literatura v letošnjem letu kvantitativno in tudi kvalitativno ne zaostaja za prejšnjimi leti. Dobili smo kar troje Šmarnic za majnik, za mesec junij nam je pa Glasnik prinesel Vrtnice izpod peresa našega priznanega nabožnega pisatelja J. Seigerschmieda, župnika na Blejski Dobravi. On nam je dal že več solidnih del, najbolj znano je »Pamet in vera«,

poljudnoznanstveno delo, ki ga dobimo v vseh podeželskih knjižnicah (izšlo pri Mohorjevi družbi). — Pričujoča knjižica vsebuje trideset poljudnih, priprostitih sestavkov, ki so pisani s čudovito gorkoto, nič ni vsiljivega ali jokavega, kar se pri podobnih delih tako rado daje knjižici in njenim mislim neko nenavadno neposrednost in privlačnost. Knjižica bo dobro služila bodisi za skupne pobožnosti, pa tudi kot hvaležno privatno nabožno čtivo. Krasi jo tudi več dobro izbranih slik, umetniška dela, tudi oprema knjižice je prav okusna. S tem skromnim delcem smo našo nabožno literaturo spet obogatili in moramo biti pisatelju samo hvaležni za njo. Naroča se na upravi Glasnika in stane Din 18, oziroma vezana 25. Priporočamo jo zlasti za mesec junij.

Dr. Ivo Česnik »Naši narodnoobrambni problemi«. Izdala Prosветna zveza — cena din 5. — Nobeno društvo in noben odsek naj ne pozabi kupiti te drobne bršurice, ki nam podaja najboljšo sliko o naših bratih in sestrah izven naših državnih meja. Človek se čudi, da Slovenci prebivajo v 28 državah vseh delov sveta in da je njihovo število tam daleč za mejami doseglo že pol milijona. Tudi žene in dekleta najdejo po tej knjižici stike s svojimi sestrami v tujini.

F. Weiser »Najmlajši poročevalec«. Izdala v zbirki mladinskih knjig Jugoslovanska knjigarna, prevedel dr. Joža Lovrenčič. Cena din 45. — F. Weiserja poznajo čitateljice od tedaj, ko so v eni sapi prečitale »Luč z gora« in indijansko povest »Vatomika«, ki je izšla v Mohorjevi družbi. To je že torej tretja njegova knjiga. Tudi s to tretjo knjigo se bo naši mladini prikupil. Saj slika sodobno življenje in se dotika vseh vprašanj, ki pridejo za mladino v poštev. Knjiga je tudi lepo opremljena in ima več pokrajinskih slik. Oni starši, ki bi radi svojim otrokom dali za počitnice dobrega čtiva, naj jim kupijo to knjigo.

Vinko Möderndorfer »Koroške narodne pripovedke I. zv.« Izdala in založila Družba sv. Mohorja v Celju. Cena broš. za ude din 9.—, za neude din 12.—, vezana za ude din 15.—, za neude din 20.—. Zelo

priključive pripovedke o Kristusu in ljudeh, o živalih in rastlinah, ki jih bodo otroci in tudi odrasli radi čitali.

»*Klic divjine*« spisal Jack London, prevedel P. Holeček, založila Družba sv. Mohorja. Cena za ude broš. din 12.—, za neude din 16.—, vez. za ude din 18.—, za neude din 24.—. Tudi tega pisatelja že dobro poznamo v naših prevodih. V tej knjigi nam podaja povest o psu in njegovih tovariših na skrajnem severu Amerike. Ukradli so tega psa njegovemu gospodarju in ga prodali za vprežno živino ljudem, ki gredo v severne divjine. Tukaj doživlja najbolj čudne dogodke in se ima boriti z izrednimi naporji. Zelo zabavna in v marsičem poučna je ta knjiga in bo zaradi tega našla mnogo hvaležnih čitateljev med mladino in odraslimi. Saj opisuje nepoznani svet in silovite prirodne borbe, ki ki jih vsi narodi sveta prikazujejo v besedi in sliki. Tudi Vigrednice jo bodo rade čitale.

David Copperfield, II. del. Kdorkoli je čital I. del te življenjske povesti, ki jo je napisal povsod znani Dickens, ta že komaj čaka, da vidi, kako se David razvija v mladeniča in moža. Ko smo ga v I. delu spremljali v njegovih otroških letih in v letih šolanja in učenja, ki so bila polna težav in bede, si skoraj zaželim, da bi bilo v II. delu drugače. In res, sam pravi na strani 338.: »Moje bolečine so bile neumnost, zdaj pa gre zares.« Če tudi se mu je vnanje življenje nekako razjasnilo, pa mu prepogosto duševne muke silno grene življenje. Pa tudi vse osebe, ki ob strani sodelujejo, so jako priključivega značaja ali vsaj take, da si jih kar lahko prestavimo v našo sodobno družbo. Pa kaj naj dalje pripovedujemo: knjigo v roke in k čitanju! Cena je običajna, kakor pri I. delu.

Predavanja socialnega tečaja za žene in dekleta v Ljubljani I. del. Izšla so predavanja tega prvega tečaja, ki so jih članice naših društev že tako dolgo pričakovale. V I. delu je 12 predavanj: Žena in kulturni razvoj v preteklosti. Slovenska žena — nositeljica naše kulture. Kaj usposablja ženo za kulturno delo. Žena, kulturna delavka v raznih stanovih. Smisel in namen (Se nadaljuje na 3. str. ovitka!)

Katero jajce je kuhano?

Na oko tega ne morete poznati.

Tudi pri Kneippu ne morete na oko poznati, da je oslajen in kako dobro je oslajen. Kakor hitro ga pa pokusite, takoj to spoznate.

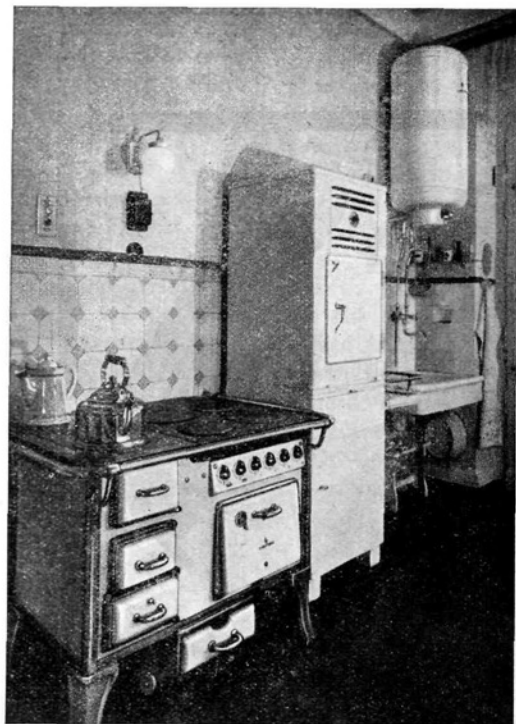
Zahtevajte zatorej vselej samo zavitke s sliko župnika Kneippa!

Samo v teh zavitkih, ki so iz kartona, je prava

KNEIPPOVA sladna kava.

Kneippova sladna kava ima posebno slajen okus in je v vsakem gospodinjstvu čislana pijača.

Elektrika

za gospodinjstvo je
cenejša!

Opremite kuhinjo z
električnimi
aparati!

Električni štedilnik
Električni hladilnik
Električni
ogrevalnik za vodo

je potreben vsaki novodobni kuhinji

Ljubljanska mestna elektrarna

Vam nudi za gospo-
dinjstvo nizke cene:

pri porabi 20 kWh mesečno po din 1.50 za kWh

pri porabi 100 kWh mesečno po din 1.30 za kWh in pavšal
za nočni tok od 22. do 6. ure poljubno, po 60 para za kWh

Za celodnevno izbrano kuho zajtrka, obeda, južine in večerje, vključno pripravo
tople vode za kuhinjske svrhe **ZNAŠA PORABA ELEKTRIKE:**

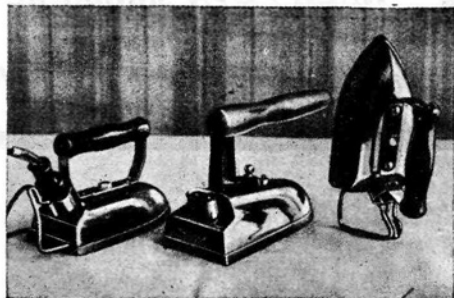
Pri druž. Mesečna poraba:

Mesečni stroški:

2 oseb	60 kWh	din 90.—	in trošarino	din 6.—
3 oseb	75 kWh	din 112.50	„ „	din 7.50
4 oseb	90 kWh	din 117.—	„ „	din 9.—
5 oseb	105 kWh	din 136.50	„ „	din 10.50

**ZAHTEVAJTE ŠTEVEC ZA ZNIŽANO GOSPODINJSKO
TARIFO! - NAJEMNINA ZA ŠTEVEC JE PRI PORABI
NAD 20 kWh LE 4 DINARJE NA MESEC.**

Če vpeljete električno kuhanje na majem štedilni-
ku, Vam ni potreba preurejati električno instalacije.
Vsak gospodinjjski aparat do učinka 2 kW lahko
priklopite na instalacijo za luč. - Elektr. likanje
je čisto in ceno in kar je glavno, da zdravju ni
škodljivo, zahteva te 4-8 kWh na mesec 3-6 član-
sko družinc. - Zahtevajte proračune, nudimo Vam
jih brezplačno, kakor tudi vse nasvete pri nabavi
aparatov in vsa navodila za uporabo.

(Nadaljevanje s str. 278.)

življenja. Notranja in zunanja samostojnost. Vrednost dela. Odgovornost in odgovornost. Pomen življenjskihkušenj in trpljenja. Sožitje, sodelovanje, naklonjenost, prijateljstvo, ljubezen. Udejstvovanje duhovnega materinstva. O ženskem gibanju. Ta predavanja je založilo Društvo za varstvo deklet in se dobe v pisarni Kolodvorskega misijona (»Vigredi«), Masarykova cesta 12. Cena mapi din 10.—. II. del sledi v jeseni. Nobene Vigrednice naj bi ne bilo, ki bi si teh predavanj ne omislila.

Mati vzgojiteljica. Vigrednice naj ne pozabijo na to knjigo, ki je bila spisana nalašč zanje. Opozore naj nanjo svoje mlajše sestre, ki je še nimajo. Cena din 16.—. Dobi se v pisarni »Vigredi«, Masarykova cesta 12.

Med pomladjo in poletjem. Drobna knjižica s predavanji dekliške mladosti, prav pripravna za spominsko knjižico ob razhodu tovarišic in prijateljic. Cena din 10.—. Dobi se v upravi »Vigredi«.

Kuhaj varčno in dobro! Mala knjižica za ceno din 3.— se naroča pri upravi »Vigredi« (tudi v pisemskih znamkah).

ZALOŽBA „VIGREDI“ - LJUBLJANA

Masarykova 12

VIGRED 1929, 1930, 1931, 1932,

1933 à din 25.—

MATI VZGOJITELJICA . din 16.—

MED POMLADJO IN POLET-

JEM din 10.—

HENOH ARDEN . . . din 8.—

— LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI —

r. zadruga. z neom. z., Ljubljana, Miklošičeva cesta 6, v lastni palači,

OBRESTUJE HRANILNE VLOGE NAJUGODNEJE

Novе vloge vsak čas razpoložljive obrestuje po 4%, proti odpovedi 5%

Ako gre za zavarovanje pride v poštev le

Vzajemna ← **LJUBLJANA**
zavarovalnica ↓ **Miklošičeva 19**

1. požar, vlom, nezgode, jamstvo, kasko, steklo, zvonovi; 2. doživetje, smrt, rente in dote v vseh možnostih; posmrtninsko zavarovanje »KARITAS«. Zavarujte sebe in svoje imetje edino pri naši domači slovenski zavarovalnici.

